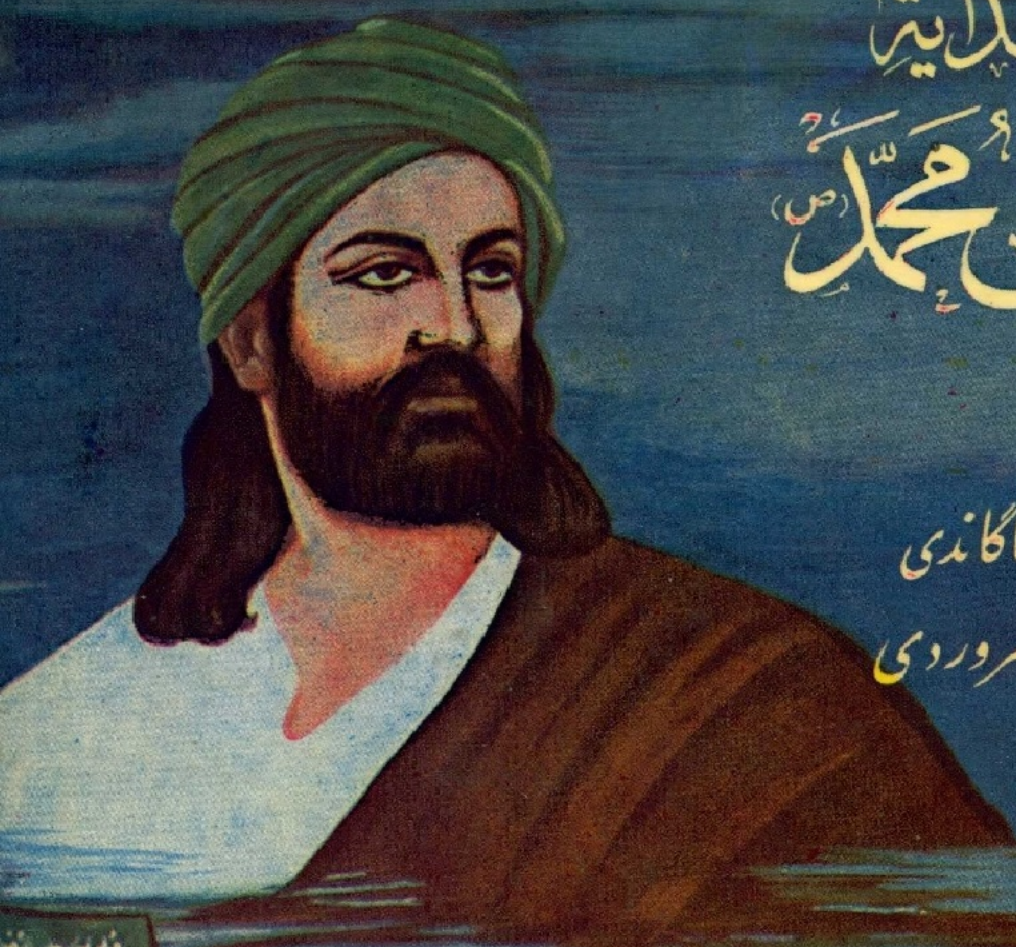

زَهْجُ الْهَدَايَةِ
سَخْنَاتِ مُحَمَّدٍ

بِامْتِدَادِ: مُحَمَّدِ تَمَاكَانْدِي
تَأْلِيفِ: عَلَّامَةِ سَهْرُورْدِي

فَوَلَا لِلَّهِ الْإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

فَوَلَا لِلَّهِ الْإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

فَوَلَا لِلَّهِ الْإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

فَوَلُوا لِلَّهِ إِلَهًا لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
لَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ يَلَمْ

فَوَلَا لِلَّهِ الْإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

زہج اہدائیہ
سخناتِ محلی (ص)

بامقدمہ: محاسن گاندی
تالیف: علامہ سہروردی

انتشارات راہ چمنی

مشخصات :

نام کتاب ، نهج الهدایه

مؤلف ، علامه سهروردی

مترجم ، خطیب

قطع ، ۱۵×۲۲

چاپ پیام حروفچینی و تنظیم صفحات زیر نظر مهدی چاقوچی

نقاشی ، کاظم لاهیجی

الجنة تحت اقدام الامهات
بهشت زیر پای مادران است

حضرت محمد (ص)

تقدیم به مادرم

(ع. سهروردی)

شماره ثبت کتابخانه ملی ۲۶۵ - ۲۹ / ۴ / ۵۳

نقد کان لکم فی رسول الله! سوه حسنه

قرآن ۳۳ ۲۱

مجموعه سخنان حضرت محمد (س) را که علامه عبدالله سهروردی گردآوری کرده است با شور بسیار مطالعه کرده و مطالب فراوان از آن آموختم .

این سخنان تنها گنجینه مسلمین نیستند . بلکه از آن تمامی بشریت می باشند .

من خود معتقد و مؤمن به واقعیت و حقیقت تمامی مذاهب بزرگ عالم هستم . در جهان ما صلح و آرامش ابدی پایدار نخواهد بود مگر اینکه نه تنها رنج کشیدن را بیاموزیم ، بلکه حتی سایر ادیان نیز چون دین خویشان احترام قائل شویم . مطالعه دقیق سخنان پیامبران مختلف بشریت گام مثبتی است در ایجاد این تفاهم و احترام مشترك .

کلکته . ۲۴ مارس ۱۹۳۸

مهاتما گاندی

یادداشت ناشر

کتابی که در دست خواننده گرامی است مجموعه‌ای است از سخنان حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم که علامه دانشمند هندی عبدالله سهروردی بخصوص آنرا برای انگلیسی-زبانان فراهم آورده است .

این کتاب یکبار در زمان حیات مؤلف و بار دیگر هفت سال پس از وفات وی بسال ۱۹۴۲ میلادی بهمت برادر آن مرحوم با تجدیدنظر و تطبیق در لندن بطبع رسیده و در دنیای غرب مورد توجه اهل معنی قرار گرفته است .

ما که در یک کشور اسلامی بسر می‌بریم و از سرچشمه فیاض گنجینه‌های گرانبهای کتب اسلامی فارسی و عربی سیراب می‌شویم در نظر اول شاید به اهمیت این کتاب پی نمی‌بریم اما با توجه به نکته‌ای که در مقدمه مترجم از دیباچه چاپ دوم نقل شده و علاقه خاص نویسنده بزرگ روسی «تولستوی» را به این کتاب کوچک نشان می‌دهد و همچنین از یادداشتی که پیشوای نامدار هند «گاندی‌جی» سه سال پس از درگذشت مؤلف بر این مجموعه نوشته و در چاپ دوم بطبع رسیده آشکار است که تا چه اندازه گردآوری

این کتاب و نشر آن به زبان انگلیسی حائز اهمیت و از نظر جویندگان حقیقت مغتنم بوده است .

معلوم است که باوجود همه آنچه ازمنون اسلامی و تحقیقات دانشمندان در باب اسلام و تعلیمات پیشوایان آمین ما در زبانهای اروپائی چاپ شده هنوز عشری ازاعشار وظیفه‌ای که ما در تبلیغ و شناساندن آثار اسلامی به جهانیان داریم برآورده نشده است بطوری که شاید بتوان گفت مردم متوسط ما از تعلیمات ادیان بزرگ متقدم خیلی بیشتر شنیده‌اند و خوانده‌اند تا مردم متوسط ممالک غرب از معارف اسلامی. و به امید جهد پیشر صاحبان اهلیت در تأمین این وظیفه اینک برای ارائه نمونه‌ای از معارف اسلامی که در جهان انگلیسی زبان نشر و مطلوب و مؤثر شناخته شده ترجمه فارسی این کتاب را که بر حسب اتفاق به این مؤسسه سپرده شد منتشر می‌کنیم .

البته این کتاب مجموعه‌ای منتخب از کلمات قصار حضرت رسول اکرم است که در اصل بیشتر از کتب عامه استخراج شده و در تنظیم ابواب و فصول آن نیز بدرستی از تکرار و تخیل عاری نیست اما اصل مهم نیت صادق و جهد بلیغ مؤلف دانشمند در اشاعه و ابلاغ برخی از افکار تابناک محمدی (ص) به خوانندگان طالب علم در خارج از ممالک اسلامی است و بی شک در گردآوری و انتخاب مندرجات این کتاب شرایط زمان و مکان نیز منظور گردیده است و گرنه هر گاه منظور تدوین مجموعه نسبتاً کاملی

از سخنان حکمت‌آمیز حضرت رسول اکرم از همه منابع تاریخ و خبر و احادیث و سیر درمیان باشد نتیجه کار بیش از هزار صفحه را دربرمیگیرد و هر گاه در یک کشور اسلامی و آشنا به زبان قرآن کریم طبع شود بر اثر آشنائی و علاقه دانش‌طلبان بزبان‌متن پسندیده‌تر آن است که با متن اصلی نیز همراه باشد.

اما این ترجمه از روی متن انگلیسی کتاب سهروردی بفارسی برگردان شده و یادگاری است از آثار این دانشمند و گلچینی است از کلمات گهربار حضرت رسول اکرم که چون خواننده اهل‌فیض باشد از آن بسیار مستفیض میگردد .

تعلیمات و سخنان پیشوایان اسلام دریائی از حکمت و عمل به احکام آن نه تنها وظیفه دوستداران بلکه راهنمای سلامت و سعادت جامعه است و بر خورداری از آن منوط به‌همت و خواستاری و پذیرفتاری است ناچار هر که در جستجوی سلامت و سعادت است بقدر استطاعت و توجه خود از آن بهره‌مند میگردد و در این وجیزه چندان سخنان بزرگ و کلمات معجزشیم درج شده است که جویندگان پاکدل را در این راه بسرمنزل کمال و خوشبختی رهنمون باشد. امید که این هدیه کوچک و درمعنی بزرگ برای دوستداران و پیروان خاندان نبوت ارمغانی پسندیده و عزیز خواهد بود و استقبال از آن با توفیق الهی ناشر را مدد کند تا طبع آتی آنرا با متن اصلی نیز که مستلزم صرف وقت و جهدی بلیغ است همراه گردانیم . ولله ولی التوفیق .

پیشگفتار

گردآورنده و مترجم سخنان رسول اکرم (ص) به زبان انگلیسی علامه عبدالله المأمون سهروردی دکتر در حقوق ، دکتر در فلسفه ، دکتر در ادبیات ، رئیس دانشکده مجیدیه سال ۱۸۸۲ در «داکا» هندوستان پا بعرضه وجود نهاده و در سیزدهم ژانویه ۱۹۳۵ در کلکته چشم از دنیا فرو بست . مقاله مورخه ۱۴ ژانویه ۱۹۳۵ روزنامه لندن تایمز از زندگی و آثار این ادیب بزرگ مطالب بسیاری را بیان میکند ولی در مقاله مزبور ذکری از سخنان حضرت محمد نشده حال آنکه این اثر تنها اثری از آثار عدیده علامه فقید هند بوده است که تا حد پرستش بدان علاقه داشت . علامه عبدالله در ابتدا فارغ التحصیل زبان عربی ، انگلیسی و فلسفه شده و در دانشگاه کلکته بدریافت نشان

در درجهٔ دکترای حقوق و ادبیات نائل آمد و باز جزو نخستین کسانی بود که در دانشگاه کلکته دکترای فلسفه دریافت داشت. در حینی که مشغول تدریس در دانشگاه بود درجه استادی از دانشگاه لندن را نیز دریافت داشته و در هندوستان هم به تدریس زبان عربی و علوم الهی پرداخت.

بسال ۱۹۰۵ میلادی که سخنان حضرت محمد (ص) برای نخستین بار منتشر شد عبدالله جوانی بود مشتعل از عشق اسلام و علاقمند به پان اسلامیسم.

او تمام هم خود را صرف متحد ساختن فرهنگ و اقتصاد، باسنتهای سیاست، تمامی ممالک اسلامی یا ممالکی که جمعیت مسلمان دارا بودند نمود.

انجمن پان اسلامی لندن که وی تأسیس کرده و دبیر اول آن شد، در آن زمان جزو اقدامات بسیار مهم او محسوب گشته و فعالیت آن عبارت از اشاعه دین اسلام در انگلیس و سایر ممالک و همچنین تبلیغ برای اتحاد پان اسلامی بود. سخنان حضرت محمد (ص) (نهج الهدایه) مهمترین

بشمار میرفت.

این کتاب پرارج که حاوی برگزیده سخنان پیامبر اسلام می‌باشد، توجه زیادی را بخود جلب نمود و قسمتهائی از آن در نشریات مهم سرتاسر جهان بچاپ رسید .

بارزترین نمونه موفقیت و اهمیت کتاب همانا مکاتبه‌ای است که پس از انتشار کتاب بین علامه سهروردی و نویسنده و فیلسوف بزرگ روس ، لئو تولستوی صورت گرفت و تا مرگ تولستوی نیز ادامه داشت .

تولستوی با مطالعه سخنان پیامبر اسلام شخصیت آنحضرت را بیش از پیش ستوده و حتی هنگامیکه آخرین سفر بی‌بازگشت خود را نمود، یک جلد از این کتاب درون جیب پالتوی وی پیدا شد .

آری علاقه تولستوی به این کتاب تا بدین حد رسیده بود ، علاقه‌ای که باید سرمشق عموم باشد .

درخاتمه مترجم فارسی کتاب امیدوار است این اثر پراهمیت و آموزنده که برای اولین بار در ایران ترجمه و منتشر میگردد مورد پسند واقع شود .

م - خطیب

سنجانات محمد

بسم الله الرحمن الرحيم

قال رسول الله (ص).

- ۱- ارزش اعمال به نیت و سرانجام ان است .
- ۲- ثبوت خلوص نیت و صداقت يك مسلمان در عده نوجه به آن چیز است که بدو ربطی ندارد .
- ۳- هیچکس مؤمن واقعی نیست مگر آنکس که بهر برادرش آن خواهد که بهر خود خواهان است .
- ۴- حلال است آنچه که در قرآن آمده و حرام آنچه که خداوند در قرآن حرام کرده و آنچه را که مسکوت گذاشته مورد عفو است .

در باب پرهیز

- ۵- خدا را در خلوت یاد آر و عبادت را خواب خود کن و گرسنگی را قوت خوباشتن .

نَهْجُ الْهُدَايَةِ

- ۶- اساس دین پرهیزکاری است.
- ۷- با زیاد خوردن و نوشیدن قلب خود را مکش.
- ۸- قلب خود را با گرسنگی صیقل ده و با گرسنگی و تشنگی بر نفس خود غلبه کن. با گرسنگی بردروازه‌های بهشت سائل باش.
- ۹- دنیا در قلب شیرین است و به دیده سبز اما خداوند شما را بعد از آنان که پیش از شما رفتند آورده است پس نیک مراقب اعمال خود باشید و از دنیا و خبائث آن حذر کنید.
- ۱۰- نزدیکترین کسان به من پرهیزکارانند، هر کس که باشند و هر جا که باشند.
- ۱۱- هر آنکه روزه می‌گیرد، هر گاه توان خودداری از دروغ و بدگوئی را نداشته باشد، ترک روزه‌اش بهر پروردگار اهمیت نخواهد داشت (یا روزه‌اش قبول نخواهد افتاد).
- ۱۲- روزی کسی به رسول اکرم (ص) عرض کرد: یا رسول الله، بگذار تا که مؤمن گردم.

سِخْنَاتِ مُحَمَّدٍ

پیغمبر فرمود: آنکه دیگری را مؤمن ساخته و یا خودش مؤمن شده بمن ربطی ندارد زیرا روشی که امت من مؤمن میگردند، از راه روزه و پرهیز است. آن مرد عرض کرد: پس بگذار تا از مردم روگردان شوم و از لذائذ زندگی و دنیا چشم‌پوشی نمایم . پیامبر فرمود: آن گوشه‌گیری از دنیا که برای امت من پسندیده است همانا زیستن در دنیا و در عین حال نشستن در کنج مسجد بعبادت است . بهترین بنده نزد خدا آنست که خلقش نیک‌تر باشد .

□ ۱۳- آنکه روزه دارد باید از تمام گفتار و کردار بد حذر

نماید و دلی را نیازارد .

□ ۱۴- خود را میازارید که خداوند شما را تنبیه خواهد کرد.

□ ۱۵- در اسلام رهبانیت وجود ندارد.

□ ۱۶- سعد بن ابی وقاص گفت: رسول اکرم عثمان بن معزون

را از تجرد، و پرهیز از مزاجت بر حذر داشت و هر گاه این اجازت را بدو میداد هر آینه ما (دیگر مسلمین)

خواجگان می شدیم .

بَهَجُ الْهَدْيَةِ

□ ۱۷- پنج عمل روزه را باطل کند و وضو را بشکند :

دروغ، غیبت، سخن چینی، نظر شهوت و قسم دروغ.

□ ۱۸- دوستی که بیشتر احترامش میگذارم، مسلمانی است

غیر متجاوز، مردی با خانواده‌ای کوچک، پول اندک

نماز گذار و خدا پرست در خفا. آنکه ناشناس

است و برای رفع احتیاجاتش بحد کفایت دارد و

پس از مرگ، زنان کمتری برای گریستن بر مزار،

و املاک کمتری باقی گذارد.

□ ۱۹- روزه بگیریید و به هنگام بخورید. شبانه بیدار بمانید

و به هنگام ضرورت بخواید زیرا که نسبت به جسم

خود نیز وظیفه‌ای دارید. نباید زیاد آزارش کنید

تا مبدا بیمار شده و خود را نابود سازید. نسبت

به چشم خود وظیفه‌ای دارید، باید که گاهگاه بخشید

و بدانها آرامش بخشید نسبت به همسر خود و وظیفه‌ای

دارید و نسبت به میهمانان خود که بیدار تان می‌آیند.

باید که با ایشان سخن گوئید. هیچکس که همواره

روزه داشته روزه خود را همواره حفظ نکرده. روزه

سخنات مجلی

سه روزه در ماه برابر روزه دائم است. پس هر ماه سه روز روزه بگیرید.

در باب زنا

- ۲۰- زمانیکه مردی مرتکب زنا میشود، ایمان از او رخت برمی بندد. لیک وقتی از این عادت پلید کنارگیری میکند، ایمان وی عودت مینماید.
- ۲۱- هر کس زنا کند با کسان وی زنا نمایند.
- ۲۲- زنای باصره همانا نگرستن با دید هوس و شهوت برهمسر دیگری است. و زنای زبان ادای کلامی است ناپاک.
- ۲۳- ای امت من، بسوگند بخداوند، هیچ چیز پلیدتر از زنا در نظر خدا نیست.
- ۲۴- هرچشمی با نگاه ناروا زنا کار است. و هر زنی هم که بخود روغن خوشبو زده و در مجمع مردان حاضر شده و قصد خودنمایی و عشوه‌گری کند.
- ۲۵- زنا مایه فقر است.

بِهَجِّهِ الْهَدَايَةِ

در باب افراد مسن

- ۲۶- هر جوانی که حرمت پیران مسن را باقتضای سن ایشان نگاه دارد، خداوند با ازدیاد سن اجرش دهد.
- ۲۷- احترام به کهنسال احترام بخدا است .

در باب صدقه

- ۲۸- نیک ترین صدقه‌ها آنستکه دست راست بیخشد و دست چپ از آن بی‌خبر ماند.
- ۲۹- بهترین صدقه‌ها سخنی است که از قلب برخیزد و قلب آنرا باز گوید تا دردهای دردمندان را تسکین بخشد.
- ۳۰- صدقه دادن وظیفه شماست .
- ۳۱- صدقه را از آنچه که خالق آغاز کرده شروع کنید صدقه باید از غنی گرفته شده و بفقیر داده شود.
- ۳۲- هفت نفر را خداوند روزی در سایه خود پناه خواهد داد که سایه ای دیگر نباشد و یکی از آنان کسی خواهد بود که صدقه داده و پنهان نگهداشته و دست چپش از آنچه دست راست داده است بی‌خبر

سخنانه محمد (ص)

مانده باشد .

□ ۳۳- حضرت محمد (ص) فرمود :

بر هر مسلمانی است که صدقه دهد.

پیروان گفتند: اما اگر هیچ نداشته باشد؟

حضرت فرمود: هرگاه آن شخص چیزی نداشته باشد

باید با دست رنج خود چیزی کسب نماید و سودی

حاصل کند و بقیه را به فقرا دهد .

گفتند: ولی اگر توان آن کار را نداشته باشد تا بخود

و دیگران سود رساند چطور؟

رسول خدا فرمود: در آنصورت باید مستمندان و

مظلومان را یاری کند .

پرسیدند: هرگاه نتواند مظلومان را یاری نماید؟

آن حضرت فرمود: در آنصورت باید دیگران را

به انجام کار خیر و نیک ترغیب کند.

پرسیدند: هرگاه نتواند؟

پیغمبر فرمود: در آنصورت باید که از آزار دیگران

خودداری نماید که این برترین احسانها و صدقه‌ها

زُفَجِ الْهَدْيَةِ

خواهد بود .

□ ۳۴- اهل بیت رسول (ص) بزیر را ذبح نمودند و آنحضرت

فرمود: از حیوان چه باقی مانده ؟

عایشه گفت: هیچ مگر کتف آن. بقیه را برای فقرا
و همسایه‌ها فرستاده‌ایم .

رسول اکرم فرمود: تمام بزبجز کتف آن باقیمانده
و آنچه که در خانه نگهداشته‌اید بی‌بها است .

□ ۳۵- ملائک پرسیدند: خدایا. در خلقت تو مستحکم‌تر از

صخره‌ها چیزی هست ؟

خداوند فرمود: آهن سخت‌تر از صخره‌هاست زیرا
که آنها را میشکند .

ملائک گفتند: پروردگارا. در خلقت تو قوی‌تر از
آهن هست ؟

ایزد یکتا فرمود: آری آتش قوی‌تر از آهن است
زیرا که آنرا ذوب مینماید .

و ملائک گفتند : خدایا در خلقت تو قوی تر از
آتش هست ؟

سُخْنَانِ مُحَمَّدٍ

خداوند فرمود: آری آب بر آتش غلبه میکند.
آنرا میکشد و سردش مینماید.

و فرشتگان پرسیدند: در خلقت توقوی تر از آب هست.
قادر مطلق فرمود: آری باد بر آب غلبه کرده،
به خشمش میآورد و به حرکتش وامیدارد.
ملائك گفتند: ای بخشنده مهربان، در خلقت توقوی تر
از باد هست؟

خداوند فرمود: آری فرزندان آدم که صدقه میدهند.
یعنی آنان که با دست راست میبخشند و از دست
چپ مکتومش نگه میدارند. اینان بر همه پیروز میشوند.
□ ۳۶- برترین احسانها تعلق به کسی دارد که مالش کم است
آنکه مال خود را با زحمت بدست آورده و تا حد
توان میبخشد.

□ ۳۷- احسان کردن به فقرا، پاداش يك احسان را دارد
ولی احسانی که به اقوام میشود دو پاداش. یکی
پاداش احسان و دیگری پاداش صله رحم و یاری
به بستگان.

بَفْحُ الْهَدَايَةِ

□ ۳۸- نخستین احسان و صدقه شخص باید بخانواده و اقوام خود باشد. هر گاه محتاج باشند.

در باب حیوانات و وظایف بشر

□ ۳۹- در رفتار با حیوانات ناتوان از خداوند بترسید، هر گاه سزاوار سوار شدن باشند سوار آنها شوید و چون خسته گردند رهایشان کنید.

□ ۴۰- زنی روسپی از کنار سگی برب چاهی گذر کرد، سگ زبان از فرط تشنگی از دهان بیرون آورده و در شرف هلاکت بود وزن نعلین از پای در آورد و به سرپوش خود آویخت و برای سگ آب کشید تارفع عطش نماید و این عمل خط بطلان بر گناه او کشید و آمرزیده شد.

□ ۴۱- زنی به دوزخ رفت زیرا که گربه‌ای را بسته و نه چیزی به او میخورانید و نه میگذاشت تا از چیزهای زمین بخورد تا آنکه مرد.

□ ۴۲- خشم گرفتن بر حیوانات از نادانی است.

سخن‌ان مجل (ص)

□ ۴۳- پرسیدند آیا نیکی در حق چهار پایان و آب دادن به آنها

هم پاداشی دارد؟

حضرت محمد (ص) فرمود: برای هر عمل نیکی که در حق حیوانات صورت گیرد. پاداشی وجود دارد.

□ ۴۴- خداوند یکصد جزء رحمت دارد که یکی از آنها را

بین افراد بشر، چهار پایان و هر جنبنده روی کره زمین فرستاده با آن آنها نسبت بهم مهر می‌ورزند و یکدیگر را می‌بخشند و با آن حیوانات وحشی نسبت به توله‌های خود حس عطفوت دارند و خداوند نود و نه جزء رحمت خود را باقی گذارده تا در روز آخرت به مخلوقات خود بخشد.

□ ۴۵- مردی خورجین در دست به محضر پیغمبر اکرم (ص)

آمد و گفت: ای رسول خدا. از پیشه‌ای گذرم می‌کردم که صدای جوجه‌های پرندگان را شنیدم. آنها را برداشته و درون خورجین نهادم و مادرشان بال و پر زنان بالای سر من به پرواز در آمد. خورجین بگشودم و جوجه‌ها را براو نمودم و مادر بر آنها افتاد و من

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

دگر باره خورجین بیستم و اینجا آوردم .
رسول اکرم (ص) فرمود: آنها را بر زمین گذارد.
آن مرد چنین کرد و مادر جوجه‌ها بدانها پیوست
و حضرت محمد (ص) فرمود: آیا از محبت و عشق
مادر بجوجه‌ها حیرانی ؟ قسم به آنکه مرا برسالت
برگزیده، خداوند بیش از مادر این جوجه‌ها به مخلوقات
خود محبت دارد .
آنها را بجای اول بازگردان و مادر را به آنها گذار.

در باب غیبت کردن

- ۴۶- غیبت کردن باطل کننده روزه و وضو است .
- ۴۷- از غیبت حذر کنید که سخت‌تر از زنا است زیرا
آنکه زنا کند و توبه نماید خداوند توبه‌اش بپذیرد
لیک آنکه غیبت کند گناهش بخشوده نشود مگر آن
کس که غیبتش شده است گناه او ببخشد .

سنجنان مجلی

در باب وجاهت

- ۴۸- حضرت محمد (ص) فرمود: آنکس که ذره‌ای غرور در دل دارد، پای به بهشت نخواهد نهاد.
- ۴۹- خداوند جمیل است و خشنود از زیبایی، اما غرور انسان را حقیر میسازد.

در باب تکدی

- ۵۰- هر آنکس که بهر افزایش مال تکدی کند خداوند مالش را خواهد ستاند.
- ۵۱- بدانید که خداوند مسلمانی را دوست دارد که صاحب خانواده است. فقیر است و از حرام و از تکدی بیزار.
- ۵۲- هر آنکس که در سؤال بر خود گشاد، خداوند بر او در تنگدستی خواهد گشود.
- ۵۳- برای همه شما نکوتر است که طناب برداشته و باری هیزم بر پشت نهید و بفروشش رسانید تا خداوند حرمت شمارا حفظ نماید. لیک از مردم اعم از کریم و نحس، تکدی نکنید.

زُهَجُ الْهَدَايَةِ

هر گاه از صدقه امتناع ورز ند بر حیثیت شما لطمه وارد کرده اند و مایوس باز میگردید و هر گاه بخشش کنید، بدتر خواهد شد زیرا شمارا زیر دین میگذارند .

□ ۵۴- هر کس غذای روز و شب را داشته باشد ، نباید تکدی کند .

□ ۵۵- براغنیا جایز نیست که سائل باشند و بر قوی نیز بهمچنین اما برای تهی دست و ناتوان بلامانع است .

□ ۵۶- شخصی پرسید: یا رسول الله، آیا میتوانم در وقت حاجت از مردم باری بخواهم ؟

حضرت محمد (ص) فرمود : هیچگاه سائل مباشید مگر در وقت ضرورت . آنزمان هم تنها از زاهد و با تقوی .

در باب فیض دو سمانه

□ ۵۷- دو نوع فیض وجود دارد که اکثریت مردم از آنها غافلند و از ارزش آنها بی خبر. سلامتی و امنیت.

سخنانه عمل

در باب احسان

- ۵۸- سخاوتمند بخداوند نزدیک و به مردم و به بهشت نزدیک و از دوزخ دور است و بخیل از خداوند دور و از مردم دور، از بهشت دور و بدوزخ نزدیک است. جاهل سخاوتمند نزد خداوند از دانای بخیل محبوبتر است.
- ۵۹- صدقه‌ای که مکتوم بماند خشم خدا را آرام میکند.
- ۶۰- نماز روشنی بخش قلب است و صدقه نشانه ایمان، و پرهیز از گناه نشانه جلال تمام.
- ۶۱- احسان و وظیفه هر شخص مسلمان است. هر کس که توان احسان ندارد کافست که عملی نیک انجام دهد و یا از عمل بد حذر نماید.
- ۶۲- هر گاه لب به سخن می‌گشائید، سخن واقع بگوئید عمل بوعده نکنید. ایمان داشته باشید. خلاف مکنید پاک باشید و از امیال شهوانی گریزان.
- دست بزدن بلند نکنید و از تصاحب حرام و ناباب پرهیز نمائید. نیک‌ترین بندگان خداوند آنانند که

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

ذکر خدا کرده و سخن از او میگویند و منفورترین
بندگان آنانند که تفرقه انداخته سخن کاذب میگویند
و در پی ملوث کردن نیکی هستند.

□ ۶۳- هر که قرض و فرزندی باقی گذاشته ، نزد منشان

آرید زیرا که حامی آنها هستم. قرض او را داده و
فرزندانش را دوست خواهم شد .

□ ۶۴- خداوند صد جزء رحمت آفرید يك جزء را درخلق

نهاد تا با آن بهم رحم کنند و نود و نه جزء را نزد
خود نگهداشت .

□ ۶۵- هر عمل نيك احسان است .

□ ۶۶- عدالت را بین دو دوست رعایت کردن صدقه است.

و سوار کردن يك نفر بر روی استر و برداشتن اثاثش

صدقه است. ابراز سخنان پاك و آرامش بخش صدقه

است. پاسخ گفتن به يك سائل با حلم صدقه است.

برداشتن مانعی از معبر چون خار و سنگ صدقه است.

□ ۶۷- امر بمعروف و نهی از منکر صدقه است .

□ ۶۸- هر عمل نيك احسان است. پس نیکوست که با آغوش

سخنات محمد (ص)

باز برادر خود را پذیرا شوید و از مشك خود آب
درون بادیه‌اش بریزید.

□ ۶۹- امبخذ زدن بروی برادران احسان است و ترغیب
کردن بشر به اعمال نيك احسان است . منع کردن
حرامیات احسان است و نمودن راه در زمینی که
مردم راه گم کرده‌اند احسان است . و کمک کردن
بیک نابینا احسان است .

در باب عفت

□ ۷۰- عفت و طهارت جزئی از ایمان میباشند.

در باب نصارا و یهودیان

□ ۷۱- يك بار حضرت محمد (ص) به مجادله اشاره کرده و
فرمود : زمانی آغاز خواهد شد که علم از جهان
رخت بر بندد .
زید گفت : یا رسول الله . علم و آگاهی چسان از جهان
رخت بر خواهد بست در حالیکه مافرآن را خوانده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و به فرزندان خود می آموزیم و آنان نیز به فرزندان خود خواهند آموخت و این تا به آخرت ادامه خواهد داشت ؟

پیغمبر فرمود: یا زید، ترا فهمیده ترین شخص مدینه می پنداشتم. آیا ملت یهود و نصارا که تورات و انجیل را میخوانند بدانها عمل میکنند ؟

□ ۷۲- در ستایش من چون نصرانیان در پرستش حضرت مسیح بن مریم، که خدا و فرزند خدایش می نامند، از حد خارج نشوید. من تنها بنده خدا و ندم پس مرا بنده خدا و رسول او بنامید .

□ ۷۳- هر گاه تابوت کسی ، اعم از کلیمی ، مسیحی و یا مسلمان از جوارتان گذرانده شد برپای خیزید.

در باب نظافت

□ ۷۴- هر گاه بیم از آزدن پیروانم نبود ، هر آینه به ایشان فرمان میدادم که پیش از هر نماز مسواک بزنند. (آزدگی باتوجه به پنج نوبت نماز در روز ذکر شده. م)

سَيِّدَاتِ مُحَمَّدٍ

□ ۷۵- خداوند پاك است و پاکی را دوست میدارد .

در باب محبت

□ ۷۶- هنگامیکه فرزند خدیجه را لوزان و مرتعش و درحال

مرگ نزد حضرت محمد(ص) بردند اشك درچشمان رسول خدا حلقه زد و سعد گفت : یا رسول الله سبب گریستن آنحضرت چیست ؟

محمد(ص) فرمود : این نشانه محبت و عطوفتی است که خداوند در قلوب بندگانش نهفته. خداوند رحم و شفقتی نسبت به بندگانش نخواهد داشت جز در مورد آنان که رحیم و شفیق باشند.

□ ۷۷- رسول خداوند بر بالین سعدبن عباده گریسته و فرمود:

مگر نشنیده‌ای که خداوند بخاطر ریختن اشك و گریستن زجردیدگان مجازاتی قائل نخواهد شد ؟ او چون ما نیست که سیلی بصورت زده و یقه بدرد و چون عزای جاهلان عزاگیرد.*

* بیغمبر(ص) عزای جهالت (عصرت پرستی اعراب) را که عبارت از ندبه و شیون رسا و سیلی برچهره زدن و گونه با ناخن خراشیدن و غیره بود منع فرموده لیک شیون و ماتم قلب را روا داشته بود .

بَهْجِ الْهَدَايَةِ

□ ۷۸- برای يك مسلمان ، زمانی که روح يك دوست باوفایش از جسم مفارقت نموده و وی با صبوری تحمل غم کند ، هیچ پاداشی وجود نخواهد داشت جز بهشت .

□ ۷۹- روزی حضرت محمد(ص) باتفاق تنی چند از صحابه نزد آهنگری موسوم به ابویوسف رفت که شوی دایه فرزند محمد(ص) یعنی ابراهیم بود . رسول خدا ابراهیم را باغوش گرفته و بوسید یکبار دیگر به دیدار ابراهیم رفتند و این زمانی بود که او در بستر مرگ قرار داشت .

اشك چون دانه های مروارید از دیدگان رسول اکرم فرو ریخت و عبدالرحمن فرزند عوف گفت : یا رسول الله آیا گریه میکنی و اشك میریزی ؟ حضرت محمد(ص) فرمود : ای فرزند عوف ، این اشکها اشك محبت و علاقه است نسبت به مختضر . و باز سرشك از دیده جاری ساخت و فرمود :

دیده من اشك ریخته و قلبم جریحه دار شده ولی هیچ

سِخِّانِ مُحَمَّدٍ

نمیگویم جز آنچه که خواست خداست.

□ ۸۰- حضرت محمد (ص) سؤال کرد: فکر میکنید این زن

فرزند خود را به آتش خواهد افکند؟

حاضران گفتند: خیر.

رسول خدا فرمود: پس بدانید که محبت خداوند

نسبت به مخلوقاتش بیش از عشق این زن است نسبت

به فرزندش.

□ ۸۱- زمانی که یکی از اقوام حضرت محمد (ص) بدرود

حیات گفت و زنان گرد آمده و بر سر میت ندبه و

زاری کردند، عمر برخاست تا مانع شده و آنان را

براند. اما حضرت محمد (ص) فرمود: آنها را بحال

خود گذار ای عمر زیرا که چشمها ریزنده اشک

هستند و قلب تحت تأثیر غم و اندوه قرار گرفته و زمان

مصیبت قریب و تازه است و ندبه زنها بدون شیون.

در باب وجدان

□ ۸۲- شخصی از رسول خدا سؤال کرد که نشانه ایمان چیست؟

بَهْجِ الْهَدْيَةِ

حضرت محمد (ص) پاسخ داد : چنانچه از عمل نیکی که انجام داده‌ای احساس لذت کنی و از کار خطائی که کرده‌ای احساس اندوه، يك مؤمن واقعی خواهی بود. آن شخص عرض کرد : قصور يك انسان در واقع در چه چیز نهفته است ؟

حضرت محمد (ص) فرمود : هر گاه چیزی وجدان ترا آزرده ساخت ، رهایش کن .

□ ۸۳- تمامی اعمال با انگیزه‌های عامل آنها قضاوت میشوند

و معیار ارزش عمل انگیزه است .

□ ۸۴- روز قیامت مردم را به کیفیت نیاتشان برانگیزند .

در باب قضاوت

□ ۸۵- توانگری در فراوانی مال دنیوی نیست بلکه از فکر

قانع است .

□ ۸۶- هر گاه شخصی را دیدید که از حیث پول و جاهت

بیش از شما برخوردار است ، بر آنان بنگرید که

کمتر از شما برخوردارند .

سخن‌ان مجلد

□ ۸۷- به آنان بنگرید که حقیرتر از شما هستند تا آنچه خداوند بر شما ارزانی داشته حقیر می‌شمارید .

در باب تسلط بر نفس

- ۸۸- برترین جهادها، جهاد بر نفس است.
- ۸۹- بجا آوردن فرائض دینی گناه زبان بدگورا نخواهد پوشاند .
- ۹۰- شخص مسلمان نیست مگر قلب و زبانش هم چنین باشد .*
- ۹۱- آنکه را صبر و حلم و ملایمت باشد ، سهمی نیکو در این دنیا و دنیای دیگر دریافت داشته.
- ۹۲- هر آنکس که بر خشم خویشتن در وقت بروز، فائق آید، پاداشی نکو از خداوند دریافت خواهد کرد .
- ۹۳- بر امت خویش، از شکم پرستی و پرخوابی، بیکاری و بی‌ایمانی بیش از هر چیز مرایم آید .

* اسلام قلب، پاکی آن و اسلام زبان، همانا بازداشتن آن از کلام زشت و بی‌حاصل است.

تَفْحِ الْهَدْيَةَ

- ۹۴- آنکس دانا و با شعور است که بر هوسهای دنیوی خود غلبه کرده و خواهان پاداش ایزدی باشد و آن کس جاهل و بیخرد است که به ندای نفس گوش کرده و با تمام این تفصیل خواهان بخشایش از خداوند باشد .
- ۹۵- خداوند قلب آنکس که خشم خود را با ایمان و ایمنی فرو نشانده باشد روشنی می بخشد .
- ۹۶- شخصی گفت مرا پندی ده یا رسول الله .
حضرت محمد(ص) فرمود: خشمگین مباش و غضب بدل راه مده .
- ۹۷- معز گفت: زمانیکه به حکومت یمن منصوب شدم ، آخرین پند پیغمبر (ص) بمن چنین بود: یا معز نسبت بمردم خوی ملایم داشته باش .
- ۹۸- هیچ جرعه‌ای در پیش خداوند از جرعه غیظ که مردی فروبرد یا جرعه صبری که بر مصیبت نوشد محبوب‌تر نیست .
- ۹۹- آنکه مردم را بر زمین میزند قوی و نیرومند نیست .

سنجانات مجلس

- بلکه آنکس نیرومند است که خشم خود را فرو نشانند.
- ۱۰۰- هیچکس جرعه‌ای گوارا تر از خشم خود که بخاطر خداوند نوشیده است ننوشیده .
- ۱۰۱- باهوسهای خویشتن مبارزه کن تا تسلط بر نفس یابی.

در باب ادب

- ۱۰۲- فروتنی و ادب از نشانه‌های پرهیزکاری و دینداری هستند .
- ۱۰۳- بدانید، آنکس که فرزند خود را ادب بیاموزد به از آنستکه پیمان‌های گندم صدقه دهد .
- ۱۰۴- برازنده نیست که میهمانی چندان بماند تا میزبان را بتنگ آورد .
- ۱۰۵- هیچ پدری چیزی به از ادب بفرزندان خود نیاموخته .
- ۱۰۶- شخصی گفت : یا رسول الله هرگاه در خانه کسی رحل اقامت افکنم و او مرا پذیرا نشود و بعداً او در خانه من بیاید باید چون خود او وی را پذیرا شده و چنان رفتار کنم که او با من کرده ؟

زَفْحُ الْهَدَايَةِ

- حضرت محمد (ص) فرمود: اورا پذیرا شو.
- ۱۰۷- مردم را بر حسب جاه و مقام ایشان حرمت کنید.
- ۱۰۸- رسول خدا بعلت تنگی جا پاها را جمع کرده و بر آنها نشسته بود. اعرابی بدوی که حاضر بود عرض کرد: ابن چسان طرز آسودن است؟
- حضرت محمد (ص) فرمود: بدانکه خداوند مرا بنده ای متواضع آفریده نه فرمانروائی مغرور.
- ۱۰۹- هیچکس را ناسزا نگوئید و هرگاه کسی شما را ناسزا گفت و رازی را که از شما میداند بر ملا ساخت رازی را که شما از او میدانید افشا نسازید.
- ۱۱۰- هرگاه طعامی در پیش شما میگذارند هیچکس نباید از جای برخیزد تا آن طعام را بردارند و هیچکس نباید پیش از سایرین از صرف غذا فارغ شود و هرگاه چنین کرد باید که اعتذار بعمل آورد.*
- ۱۱۱- مرا بسی پسند میاید که کسی را تادم در مشایعت نماید.

* حضرت امام جعفر صادق میفرماید، رسول اکرم (ص) هرگاه در جمعی صرف غذا میکرد هیچگاه پیش از سایرین از سفره بر نمیخواست

سنجانات محمد

- ۱۱۲- حلم و فروتنی دو شعبه از ایمان هستند و سخن گزاف و مبالغه دو چشمه از تزویر و ریاکاری .
- ۱۱۳- هرگاه سه تن گردهم آمدند، دو تن آنان نباید بدون استماع سومی، تا حضور دیگران نجوا کند زیرا که این موجب آزردهی سومی میگردد.

در باب جنایت

- ۱۱۴- برترین جنایتها آنهایی هستند که پدر و مادر را خشمگین سازید، همنوع خود را بقتل رسانید، مرتکب خودکشی شوید و یا سوگند دروغ یاد کنید .

در باب پرورش زمین

- ۱۱۵- هیچ مسلمانی نیست که درختی نکارد و زمینی را بارور نسازد و بشر و پرندگان یا حیوانات از آنها نخورند و این بهر او صدقه و احسان محسوب نگردد.
- ۱۱۶- هر آنکس که زمین لم بزرع و مرده را احیاء کند ، یعنی زمینی بی حاصل را پرورش دهد، پاداش خود را از

نهج الهدایة

همان زمین خواهد ستاند.

در باب اموات

- ۱۱۷- جنازه‌ای از مقابل رسول اکرم حرکت داده شد و آنحضرت بپاخاست.
عرض کردند: این نعش يك کلمی است.
آنحضرت فرمود: مگر صاحب روحی نبود که باید از آن سرمشق گرفته و بترسیم؟
- ۱۱۸- حضرت محمد (ص) از کنار قبرستانی در مدینه گذر کرده و رو بدان‌ها نمود و فرمود: خداوند شما را بیمارزد ای اهل قبور. از گناهان ما و شما درگذرد. شما پیش از ما درگذشتید و ما نیز بدنبال شما خواهیم آمد.
- ۱۱۹- هرگز مردگان را بیدی یاد نکنید.
- ۱۲۰- هرگاه جنازه‌ای اعم از کلمی، مسیحی یا مسلمان از مقابل شما گذرانده شد. برپای خیزید.

سخنات مجل

در باب مرگ

□ ۱۲۱- هیچیک از شما طلب مرگ نکند. نه بهر شخص نیکو کار
بمناسبت استفاده‌ای که ممکنست از طول عمر عاید
شود، نه بهر شریر، زیرا که ممکنست به توبه و عفو
خداوند نائل شود. هیچگاه مرگ را پیش از زمان
فرارسیدنش آرزو ننمائید زیرا هرگاه جهان فانی را
بدرود گوئید، امید و تمنای پاداش نابود می‌گردد
و بدانید که طول عمر يك مؤمن اعمال نیکویش
را میافزاید.

□ ۱۲۲- همواره بیادداشته باشید نابودکننده لذایذ و خوشیها
را که همان مرگ است.

□ ۱۲۳- هیچیک از شما نباید بخاطر مصائب دنیوی طلب مرگ
کند. ليك هر گاه کسی فی الواقع خواهان مرگ
باشد بگوید: خداوندا مرا آنقدر زنده نگهدار تا
حیات بمن روی خوش نشان دهد و زمانی مرگ را
بمن عطا کن که مردن من به از زیستن باشد.

□ ۱۲۴- مؤمن هیچگاه نمیرد، بلکه از این جهان فانی به دار

بَهجِ الْهَدَايَةِ

باقی بشتابد.

- ۱۲۵- مرگ برای يك مؤمن عطیه‌ای است .
- ۱۲۶- از مردگان خود به نیکی یاد کنید و از سخن بدگفتن در باب آنها بهر اسید.
- ۱۲۷- دو چیز را فرزندان آدم مکروه می‌شمارند: یکی مرگ است که برای مسلمان بهتر از گنه کردن میباشد . دیگری نداشتن مال است که حساب آن در آخرت کمتر خواهد شد .
- ۱۲۸- قبر نخستین منزل است از منزلهای آخرت .
- ۱۲۹- مرگ پلی است که دوست را با دوست متحد می‌سازد.
- ۱۳۰- خنده فراوان دل را بمیراند .
- ۱۳۱- خواب برادر مرگ است .
- ۱۳۲- هرگاه حیوانات را نیز چون بشر از مرگ آگهی بود گوشت چاق نمی‌خوردند .
- ۱۳۳- حضرت محمد (ص) سه روز پیش از مرگ فرمود: هیچیک از شما نباید بمیرد مگر به رضای خداوند و با امید به پاداش و بخشش .

سنجستان مجلد (ص)

در باب قرض

- ۱۳۴- هر آنکس بخواهد خداوند از غضبها و زحمت‌های روز آخرت بر کنارش دارد، باید از فشار بر بدهکاران مسکین خودداری ورزد و تمامی قرض یا قسمتی از آنرا ببخشد.
- ۱۳۵- هر قرض دو برابر خود باز آرد ربا است.
- ۱۳۶- هر گناه يك شهید بخشوده خواهد شد مگر دین او.
- ۱۳۷- هر قرض بی ربا صدقه است.
- ۱۳۸- هر کس را چیزی باشد که بتواند دین خود را با آن ادا نماید، و از این امر امتناع ورزد سزاوار است که حرمتش نکرده و مجازاتش کنند.
- ۱۳۹- تأخیر در ادای دین شمه‌ای از ظلم است.

در باب تأمل و تعمق

- ۱۴۰- تأمل و تعمق در قبول مسئولیت‌ها موجب خوشایند خدا است.
- ۴۱۱- خوش مشربی، تعمق در کارها و اعتدال در تمامی

بَهْجُ الْمَدَائِرِ

امور، جزئی از بیست و چهار جزء خصائص پیغمبری است.

در باب خوشخوئی

- ۱۴۲- آنکس مسلمان واقعی است که خو و رفتارش تمامی اهل بیت را خوش آید .
- ۱۴۳- بدانید که عزیزترین شما نزد من و نزدیکترین شما به من در جهان دیگر کسانی هستند که خوشخو و خوش مشرف باشند و بدانید که بزرگترین دشمنان من و دورترین آنها از من بدخلقها و بدخواهانی هستند.
- ۱۴۴- بدانید که عزیزترین شما نزد من آنها هستند که با روی خوش غمگینی را شادی بخشند .
- ۱۴۵- من بر سالت آمده‌ام تا خوش خوئی را بر شما بیاموزم.
- ۱۴۶- خداوند آنچنانکه جسم مرا نیک ساخته‌ای، رفتار و کردار مرا نیز چنان کن .
- ۱۴۷- دو خصیصه در یک مسلمان نمی‌گنجد، حرص و بد خوئی .

سخنانه محمد

در باب منازعه

- ۱۴۸- بشریت پس از یافتن راه راست پراکنده نخواهد شد مگر از طریق منازعه .
- ۱۴۹- هیچ قومی پس از هدایت بضلال نیفتاد جز آنکه بجدل عادت کرد.

در باب طلاق

- ۱۵۰- هرزنی که بی دلیل تقاضای طلاق از شوهر نماید ، از عطر باغ فردوس محروم خواهد شد.
- ۱۵۱- آنچه که مشروع میباشد لیک مکروه در نظر خداوند طلاق است .

وظیفه مؤمنین

- ۱۵۲- دو چیز را بین شما باقی گذاردم و تا زمانیکه بدانها متوسل شوید ، هیچگاه گمراه نخواهید شد . یکی کتاب خدا(قرآن) است و دیگری عترت رسول او.
- ۱۵۳- خداوند صراط مستقیم را ساخته بادودیوار در طرفین

زُجُجِ الْهُدَىٰ

آن که درهای گشوده با پرده‌های افکنده میباشند.
بر فراز دیوار واعظی ایستاده که میگوید:
مستقیم از این راه بگذرید و منحرف نشوید و بالاتر
از این واعظ دیگری هست که به هر کس از این
گذرگاه رد میشود میگوید:
از آن درها مگذرید که سقوط خواهید کرد.
و اما راه اصلی همان اسلام است و درهای گشوده
آنهائی هستند که خداوند منع کرده و پرده‌های
جلو درها حدودی هستند که خداوند قائل شده. واعظ،
قرآن است و واعظ علیتر خداوند است در قلب
هر مؤمن.

□ ۱۵۴- بدانید که فرامین الهی به سود شما هستند پس آنها
را نادیده مگیرید.

حدود معینی برای شما وجود دارد، پس از آنها رد
نشوید. و چیزهایی هستند که بی آنکه از یاد بروند
مستوجب سکوت میباشند. پس راجع به آنها سخن
نگوئید.

سنجنان مجلی

- ۱۵۵- رؤیای مؤمن يك جزء از چهل و شش جزء نبوت است.
- ۱۵۶- مؤمن از سعادت برخوردار است. زیرا هر گاه بر او خیر آید خداوند را ستایش کرده و شکر گذار میشود و هر گاه ناراحتی پیش آید باز خدای را ثنا گفته و تحمل رنج به صبوری میکند. پس يك مؤمن برای هر آنچه که میکند پاداش میگیرد. حتی برای بلند کردن لقمه‌ای غذا بسوی دهان زوجه‌اش.
- ۱۵۷- هر آنکس از غذای حلال سد جوع نموده و روش مرا بکار بسته و بشریت از جانب او در امان بوده است به فردوس خواهد رفت.
- ۱۵۸- حضرت محمد (ص) یکبار به کسی فرمود: فرزند هر گاه ترا توان 'اشد، از طلوع فجر تا غروب و از سر شب تا بسحر قالب خود را از بدخواهی در حق دیگران باز دار.
- و آنگاه فرمود: فرزند. این یکی از اوامر من است و آنکس که اوامر مرا دوست بدارد مرادوست دارد:
- ۱۵۹- شما را نصیحت میکنم که از خداوند بهراسید و

نَهْجُ الْهُدَايَةِ

بجانشین من، ولو يك غلام زنگی، احترام بگذارید و اطاعتش کنید. زیرا آنها که بعد از من زنده میمانند، جدائیهای عظیمی خواهند دید. پس به آنچه من گفتم و آنچه جانشینان من خواهند گفت وقع بسیار نهدید زیرا شما را براه راستی هدایت خواهند کرد که خود یافته‌اند، و با شوق و حرارت بسیار اوامر مرا اطاعت کنید.

□ ۱۶۰- ایمان بخدا و برسول خدا وظیفهٔ يك مؤمن است.
□ ۱۶۱- هیچگاه تمعداً با والدین خود جسارت مکنید. می‌ننوشید که عامل تمامی شرارتهاست. از خبائث دوری کنید. هرگاه آفتی مردم شهری را فرا گیرد و شما نیز در آن میان باشید، با آنها بمانید و کودکان خود را گرامی دارید.

□ ۱۶۲- ایمان را سه ریشه هست :

کسی را که میگوید : الوهیتی جز خداوند وجود ندارد میازارید .

آنکه گناهی مرتکب شده کافر میندازید و آنکه

سخنای محمد (ص)

- را يك جنایت مرتكب شده طرد مكنید.
- ۱۶۳- آنكه مرتكب زناشود، می خورد و مست كند، دزدی كند، چپاول نماید و یا اختلاس كند يك مسلمان واقعی نیست. الحذر... الحذر...
- ۱۶۴- چون از پیغمبر (ص) خواستند تا مهمترین جزء ایمان را شرح دهد، آنحضرت فرمود :
- آنكه خدای را دوست دارد ، دوست بدارید و لب خود را بذكر نام خداوند بگشائید .
- پرسیدند: دیگر چه ؟
- فرمود: در حق دیگران آن كنید كه خواهید آنان در حق شما نمایند و آنچه را كه نمیخواهید بهردیگران نیز نخواهید .
- ۱۶۵- آنكه هر روز پیشرفت می كند ، راهی بس طولانی تا بمقصد دارد.
- ۱۶۶- آنگاه كه لب بسخن میگشائید ، حقیقت را ابراز دارید، وفای بعهده كنید، امین باشید، دزدی نكنید، پاك باشید، هوسهای ناپاك در سر مپرورانید ، دست

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

از زدن باز دارید و از برداشتن آنچه که حرام است
و ناباب حذر کنید نیک‌ترین بندگان آنها هستند که
هماره و هرگاه که دیده شده‌اند با یاد خدا میباشند
و بدترین دشمنان خداوند آنها میباشند که سخن
بگزارف میگویند و در پی نفاق انداختن هستند.

□ ۱۶۷- آنکه بخالق یکتا و رسول او ایمان آورده، یا باید

سخن به نیکی گوید یا سکوت برگزیند.

□ ۱۶۸- آنکه بخالق یکتا و حیات آتی ایمان آورده نباید

به همسایه خود چشم زخم بزند .

□ ۱۶۹- با مردم بر حسب فهم و ادراک ایشان سخن بگوئید

زیرا اگر تمامی سخنان را با تمامی مردم بگوئید،

برخی نخواهند فهمید و بدینسان به اشتباه خواهند

افتاد .

□ ۱۷۰- آنچه که مقبول خداست صورت خمس و عشر و

ذکوة نیست بلکه يك چنین بخشش‌هایی زمانی قبول

می‌افتند که با ادراک و با روح واقعی وقف شوند.

□ ۱۷۱- بدانید که اعمال شما بشما باز خواهند گشت و خود

سخنات مجل

- بوجود آورنده مجازات خود خواهید شد .
- ۱۷۲- خدای را چنانکه گوئی رؤیت کرده اید پرستش کنید. زیرا اگر شما اورانمی بینید، او شمارا می بیند.
- ۱۷۳- گرسنگان را اطعام کنید و بیماران را عیادت و اسرایی که بایعده الی محکوم شده باشند آزاد کنید. مظلومین را اعم از مسلمان یا غیر مسلمان یاری نمائید.
- ۱۷۴- وظائف مسلمانان نسبت به یکدیگرشش جزء میباشند. و پرسیده شد: این وظائف چیستند یا رسول الله ؟ فرمود: هرگاه به مسلمانی برخوردید، سلامش کنید و چون به غذا دعوتتان کرد بپذیرید و هرگاه اندرز شما را خواستار شد در بیغ نمائید و هر وقت عطسه کرده و گفت شکر خدا، بگوئید عافیت باشد و چون بیمار شد بیعادت او روید و هرگاه رخت از جهان بر بست بدنبال جنازه اش روان شوید .
- ۱۷۵- حیات دنیوی بمثابة زراعتی است که محصول آن در حیات اخروی عاید میشود ، پس نیکی کنید تا نیک بدروید زیرا که فرمان ایزد جد و جهد است و

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

آنچه که خالق تبارك و تعالی فرموده تنها با جهد حاصل شود .

□ ۱۷۶- این سه دستور را بکار بندید: نخست امر بمعروف است که پاداش آن مشهود میباشد.

پس در اجرای آن همت کنید. دیگری نهی از منکر است. و از سومی که معارضه و ضدیت خیزد بخدایش بسپارید.

□ ۱۷۷- در پس هر عمل ناهنجار عمل نیکی کنید تا که شاید عمل مؤخر عمل مقدم را بزدايد .

□ ۱۷۸- بر دیگران رحم کنید تا بشما رحم کنند، دیگران را ببخشید تا بخشیده شوید.

□ ۱۷۹- مسلمان واقعی در وقت رفاه و سعادت خدای را سپاس میکند و در وقت افلاس و فلاکت راضی برضای او میگردد .

□ ۱۸۰- آنچه که حلال است عیان می باشد و آنچه حرام است بهمچنین. لیک بین این دو، چیزهای مسکوت بسیاری هستند که پرهیز از آنها نیکتر است.

□ ۱۸۱- اساس حکمت ترس از خداست .

سِخْنَانِ مُحَمَّدٍ

- ۱۸۲- تن بفرمان تقدیر دهید .
- ۱۸۳- آنکس صادق است که برادران خود را اعم از حاضر یا که غائب حامی باشد .
- ۱۸۴- مسلمین بسان يك جسمند. هرگاه کسی را دردی در سر عارض گشته و زبان بگلایه گشاید، تمامی جسمش از درد آزرده گردد . و هرگاه چشم را درد آید ، دیگر اعضای بدن نیز مینالند.
- ۱۸۵- مسلمانان چون اجزاء متشکله يك بنا هستند و هر يك دیگری را قدرت بخشد و بدینسان باید یکدیگر را حامی باشند .
- ۱۸۶- برادر خود را یاری کنید اعم از اینکه ظالم باشد یا مظلوم. یکی از همراهان سؤال کرد: اما اگر ظالم باشد چسان توان چنین کرد؟
- رسول اکرم (ص) فرمود: یاری يك ظالم عبارت از منع و بازداشت او از ظلم است.
- ۱۸۷- مسلمانان برادران دینی محسوب میشوند و روانیست که به یکدیگر ستم کنند و یا از یاری هم دریغ نمایند

نَهْجُ الْهَدْيَةِ

و یا بهم کینه ورزند. مسند عدالت قلب است. پس قلبی را که مظهر عدالت است کینه مسلمان بخود نگیرد و تمامی متعلقات يك مسلمان بردیگری حرامند خون او. مکنت و شهرت او.

□ ۱۸۸- خلقت بسان خانواده ایزد تعالی میباشد. زیرا که معاش و قوت آن از اوست. پس محبوبتر از همه نزد خداوند کسی است که بخانواده او نیکی کند.

□ ۱۸۹- عالیقدرتر از همه مردم کسی است که در آنچه بدو مربوط نیست مداخله نکند.

□ ۱۹۰- وفادار کسی را گویند که معتمد باشد و عهدشکنی ننماید و بهتان نزند.

□ ۱۹۱- هیچکس را نتوان مؤمن واقعی نامید مگر برای برادر خود آن خواهد که خواهان آن بهر خویشتن است.

□ ۱۹۲- بیماری مؤمن کفاره گناهان اوست.

□ ۱۹۳- هرگاه مسلمانی بیمار شد و پس از آنکه ایزد تعالی سلامت او بوی عطا فرمود، بیماریش قصور گذشته اش

سنخانی مجلد

را مستور بدارد و پندی خواهد بود بهر او در باب آنچه در آینده انجام دهد.

و زنهار. هرگاه بی‌دینی بیمار گردد، و آنگاه سلامت خود بازیابد، بدان اشتری خواهد بود که بسته شده و بعد رهاگشته است زیرا که اشتر بسبب عدم وجود قوه تمیز آگاه نیست که چرا او را بسته و باز رهاش کرده‌اند. بی‌دین چنین است. اما دین‌دار بالعکس، درمی‌یابد که نزاریش بهر جبران قصورش بوده.

□ ۱۹۲- گرفتاری همواره گریبانگیر مومن و همسرش است.

یا همراه آنهاست و یا گریبانگیر مال و فرزندان ایشان، یا مرگ و یا بیماری، تا زمانی که رخت از دنیا بر بندند، زمانی که هیچ لکه‌ای بر آنان نباشد.

□ ۱۹۵- بدگفتن به مسلمان سرپیچی از فرمان خداست و مجادله

با وی کفر می‌باشد.

□ ۱۹۶- هر آنکس که مسلمان را بی‌دین نامد این صفت بدو

باز گردد.

□ ۱۹۷- مومنین را، لکه‌دار ساختن نام‌دیگران بر ازنده نباشد

بَهْجِ الْهَدَايَةِ

و بدگفتن به دیگران بهر آنان ننگ محسوب گردد .
و برازنده نیست به دیگری دشنام دادن و به هرزگی
و بیهودگی سخن گفتن .

□ ۱۹۸- تنها زیستن به از همنشینی با بدان است و مجالست
با نیکان به از تنهاییست و سخن گفتن با جوینده علم
به از سکوت است و لب فرو بستن از سخن به از آلودن
زبان به کلام ناپاک .

□ ۱۹۹- در اشاعه دین خداوند از بدگوئی بدخواهان نهراسید .
□ ۲۰۰- از دیدن و بازگو کردن خبائثت بشر که می دانید در شما
نیز وجود دارند حذر کنید .

□ ۲۰۱- از شش چیز باید پرهیز نمائید تا که من راهبر شما
در فردوس باشم . هرگاه لب به سخن میگشائید، جز
راست هیچ نگوئید . هرگاه عهد میکنید ، وفای
عهد نمائید .

امانت دار باشید . در فکر و عمل پاك باشید . دست
بمنظور زدن بالا نبرید و آنچه را که حرام و نجس
است برندارید .

سخنات محمد (ص)

□ ۲۰۲- آنکس که دیگران را برای ستم به یاری میخواند، از ما نیست . آنکس که به بی عدالتی برای خاندانش می جنگد از ما نیست . و آنکس که حین یاری طایفه اش در ستمگری جان سپارد از ما نیست .

□ ۲۰۳- آنکس که به فرزندان خردسال خود مهر نوزد، از ما نیست . و آنکس که حرمت پیران را نگه ندارد بهمچنین . و آنکس که فرمان به انجام نیکی نداده و آنچه را که مضر و ناهنجار است منع ننماید ، از ما نیست .

□ ۲۰۴- قدم به بهشت نخواهید نهاد مگر ایمان داشته باشید و ایمان نخواهید داشت مگر اینکه یکدیگر را دوست بدارید.

□ ۲۰۵- هیچکس در ایمان کامل نیست مگر بهر برادرش آن خواهد که خواهان آن بهر خویشتن است .

□ ۲۰۶- هر يك از شما آئینه ایست بهر برادرش . پس آنکس که در برادر خود پلیدی و ناپاکی دید باید او را

زُهَجُ الْهَدَايَةِ

- در رفع آن آگاه سازد .
- ۲۰۷- زمستان، بهار مؤمن است.
 - ۲۰۸- شرف مؤمن در شب زنده‌داری او و عزت او در بی‌نیازی وی از مردم است.
 - ۲۰۹- مسلمان واقعی آنکس نیست که خود شکم سیر نماید و واقف بر گرسنگی همسایه خویشتن باشد .
 - ۲۱۰- ای کسانی که بزبان اسلام آورده لیک آنرا بقلب خود راه نداده‌اید. مسلمین را می‌زارید و در مذمت آنها سخن مگوئید و در پی شکست آنان نباشید .
 - ۲۱۱- هیچگاه مگوئید که اگر مردم بر ما نیکی کنند، ما نیز بدیشان نیکی کنیم و هرگاه بر ما ستم روا دارند ما نیز با ایشان چنان کنیم. بلکه معتقد باشید که هرگاه در حق شما نیکی کنند شما نیز بدیشان نیکی نمائید و هرگاه بر شما ستم کنند، بدیشان ستم نمائید .
 - ۲۱۲- به رسول اکرم (ص) گفتند، ما را کاری فرا دهید تا هرگاه انجامش دهیم خدا و مردم ما را دوست داشته باشند. پیغمبر فرمود: در طلب دنیا نباشید تا خداوند

سخنانهان مجله

دوستانان بدارد و هوس آنچه را دیگران دارند نکنید
تا مردمان دوستانان بدارند .

□ ۲۱۳- در وقت نماز باید که تمامی افکار از مخیله زدوده
شوند جز فکر خدا. و در وقت سخن هیچ کلامی
نباید گفته شود که بعد موجب پشیمانی گردد.

□ ۲۱۴- برای هر چه زنگار پذیرد صیقلی هست و صیقل دهنده
قلب یاد خداست .

اصحاب پرسیدند: آیا دفع کفار چنین نباشد ؟
پیغمبر (ص) فرمود: خیر. هر چند که انسان تازمانی
می جنگد که تیغه شمشیرش در شکنند .

□ ۲۱۵- خداوند یکتا چنین فرمود :

- ۱- اورا ظاهراً و باطناً عبادت و تکریم کنم .
- ۲- در سعادت و فلاکت با ادب و شایستگی و واقعیت
سخن بگویم .
- ۳- اعتدال را در همه حال رعایت کنم .
- ۴- خویشان و اقوام خود را که بر من استفاده
نرسانیده اند، استفاده رسانم .

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

- ۵- به آنکس که مرا طرد کرده احسان کنم.
 - ۶- آنکس که مرا جریحه‌دار کرده عفو نمایم .
 - ۷- که سکوت من برای درك خداوند باشد .
 - ۸- که هرگاه بر مخلوقات خداوند بنگرم بهر آنان يك نمونه باشد. و خداوند بمن فرمان داد تا خلق را بصوب حقیقت و درستی رهنمون باشم.
 - ۹- که هرگاه سخن گویم نام(او) ورد زبانم باشد.
- ۲۱۶- مسلمانی که با مردم آمیزش کند و بر آزارشان صبر نماید ، به از مسلمانی است که با آنان در نیامیخته بر آزارشان صبر نکند .

در باب بلاغت و فصاحت

- ۲۱۷- برخی از سخنوریها بسان جادو هستند .
- ۲۱۸- جمال مرد به فصاحت زبان اوست .

در باب بخل و حسد

- ۲۱۹- هرگاه بخل شایسته بود ، دو شخص برازنده تر

سنجنان مجلس

آن میشدند :

نخست آنکس که خداوند مکنتش داده و امر کرده
تا به صدقه‌اش بخشد و دیگری آنکس که خداوند
علم دین بدو عطا فرموده تا بکارش برد.

□ ۲۲۰- از حسد دوری کنید ، زیرا که اعمال نیک را بسان

خوره خورده و از بین می‌برد .

□ ۲۲۱- هیچ دردی بدتر از حسد نباشد .

در باب تجربه

□ ۲۲۲- آنکس که به فلاکت و بداقبالی گرفتار نشده باشد

آدمی با بردباری کامل نخواهد بود. و هیچ طبیعی

نیک نباشد جز آنکه تجربه داشته باشد.

در باب عفو و بخشایش

□ ۲۲۳- و خداوند چنین گفت: هر آنکس که در قبال افلاس

بردبار بوده و خطاها ببخشد نیکوکار باشد.

□ ۲۲۴- روزی از پیغمبر (ص) پرسیدند: یا رسول الله. چند بار

بَهْجِ الْهَدْيَةِ

مارا توان عفو قصور زیر دستان باشد؟
پیغمبر (ص) سکوت اختیار کرد .
سائل دگر باره پرسش خویش تکرار نمود و حضرت
محمد باز ساکت ماند .

چون سومین بار سؤال شد، پیغمبر فرمود: زیر دستان
خود را هفتاد بار در روز عفو کنید .

□ ۲۲۵- هر آنکس جراحی برداشته ضارب را بخشود، محبوب
خداوند خواهد بود و گناهانش بخشوده خواهند شد.

□ ۲۲۶- آنکس بخداوند نزدیک است که عفو نماید آنکه
را که بدو لطمه وارد ساخته و حال آنکه تلافی آن
در قدرتش است .

□ ۲۲۷- هیچگاه مگوئید که هر گاه مردم برمانیک کنند بدیشان
نیکی کنیم و یا چون بر ما بد کنند بدیشان ستم کنیم .
بلکه معتقد باشید که هر گاه بر شما نیکی کنند بایشان
خوبی نمائید و هر گاه بر شما ستم روا دارند، بدیشان
ستم نمائید .

سِخْنَانِ مُحَمَّدٍ

در باب ملامت

- ۲۲۸- بدانید که خداوند حلیم است و از صاحبان حلم
محفوظ می‌گردد و بصوران آن دهد که به سنگ
دلان ندهد .
- ۲۲۹- هر آنکس از صبر و حلم نصیبی برده باشد، نیکو
نصیبی برده چه در این دنیا چه در عالم دیگر .
- ۲۳۰- اساس حکمت خداشناسی است .
- ۲۳۱- خداوند مهربان است و مهربانان را دوست دارد .
- ۲۳۲- شما* دو صفت دارید که خدا و رسولش را پسند
می‌آیند. بردباری و آرامش .
- ۲۳۳- بهترین امت من تندخویان باشند که چون به غضب
اندر شوند زود آرام گردند .

در باب خدا

- ۲۳۴- هر آنکس که خواهان دیدار خدا باشد ، خداوند
نیز خواهان دیدار او گردد .

* مخاطب قاصد عبدالقیس است .

بِهَجِّ الْهَدْيَةِ

□ ۲۳۵- خداوند فرمود: هر آنکس که بمن ایمان آورد، ایمان او کامل نمایم و هرگاه مرا بیاد آورد، با او و نزدیک به او خواهم بود.

□ ۲۳۶- خداوند تعالی فرمود: هر آنکس که عمل نیکی نماید، ده کار نیک به او ثبت خواهم کرد و بهر هر آنکس که بخوام از این پیش می‌بخشم. هر آنکس که بد کند جزای عمل، معادل خود آن عمل خواهد بود و یا من او را خواهم بخشید. و هر آنکس که حتی يك وجب سوی من آید من خود ذراعی بدو نزدیک خواهم شد و آنکه يك ذراع بمن نزدیک گردد بیش از دو ذراع بدو نزدیک خواهم شد.

هر آنکس بسوی من گام بردارد، بسویس خواهم دوید. و هر آنکه از زمین پراز گناه پیش من آید و مطلقاً بمن ایمان آورد، باعطیه‌ای عظیم بقدر زمین از عفو و بخشش، بدو نزدیک خواهم شد.

□ ۲۳۷- خداوند فرمود آنکس را که عزیز و گرامی بدارم، برایش گوش خواهم شد تا بشنود و بهرش چشم

سَبْحَانَ مَجْدِ

خواهم شد تا ببیند و دست او خواهم شد و پایش
که ره می‌پیماید .

□ ۲۳۸- خداوند فرمود: ای بشر تنها فرامین مرا مطیع باش
تا که چون من باشی .

□ ۲۳۹- خداوند بکیست و اتحاد را دوست دارد .

□ ۲۴۰- طی سفری همراه پیغمبر (ص) بودیم و تنی چند بر پای
ایستاده و با صوت رسا داد همی زدند: الله اکبر و
آنگاه رسول خدا فرمود :

ای مردم آرام باشید و با بالا بردن صوت، خویشتن
را میازارید. زیرا که مخاطب شما نه کراست و نه
غائب. بلکه هم میشنود و هم می‌بیند. و (او) باشماست
و (او) که با شماست نزدیکتر به شماست از گردن
اشترتان.*

□ ۲۴۱- خداوند فرمود: من گنجی نهفته بودم و میخواستم
که شناخته شوم. پس بشر را خلق کردم.

* ما نزدیکتر به او هستیم تا شریان حیاتی خودش - قرآن
۱- ۷۱۵ .

زُهَجُ الْهَدْيَةِ

□ ۲۴۲- لازمه دوستی با خدا نخست دوست داشتن مردم است.

در باب بخشایش خداوند

□ ۲۴۳- حضرت محمد (ص) فرمود: تمامی ثروت‌های عالم

را با این وحی تعویض نمی‌نمایم: «بگو: (یا محمد)

ای بندگان من که روح خود را به گناه آلوده اید از رحم

و شفقت خداوند مأیوس نباشید» *

مردی گفت: آنکه دیگران را بخداوند نزدیک

نماید چطور؟

حضرت محمد (ص) اندکی ساکت ماند و بعد فرمود

بدانید که خداوند او را نیز بشرط توبه می‌بخشاید

(یعنی کسیکه گناهی کرده و در عین حال مردم را

بجانب خداوند دعوت کند بخشوده میشود.)

□ ۲۴۴- خداوند فرمود: بدانید که مهر و محبت من برخشم

من فائق آمد.

* خداوند تمامی گناهان را می‌بخشاید. آری او مظهر مهر و شفقت است. بخدای خود روی آورید تا دیر نشده و خویشتن را بدو سپارید. قرآن ۳۹۰-۵۴.

سِخْنَانِ مُحَمَّدٍ

در باب عطف خداوند

- ۲۴۵- هرگاه مرتد را آگهی بود که رحم و شفقت ایزد تا چه حد است حتی او نیز از بهشت مأیوس نمی گشت.
- ۲۴۶- مهر خدا بهر مخلوقاتش بیش از مهر مادر به کودکش است .
- ۲۴۷- چنانچه تو کل به خدا کنید که باید هم چنین باشد. مطمئناً او شما را در کنف حمایت خود خواهد گرفت. بدانسان که پرنده‌ها را حامی است. زیرا که سحرگه گرسنه ترك لانه می نمایند و سیر به آشیانه باز میگردند.
- ۲۴۸- از ترس خدا غافل نباشید که سرچشمه تمام نیکی‌ها می باشد .
- ۲۴۹- تو کل به خدا کنید ولی آنرا ببینید . (منظور اشترتان است .)
- ۲۵۰- خداوند بهر آنکس که ترحم به انسان نمی نماید ، ترحم نمی کند .
- ۲۵۱- پرسیدند: آیا هیچکس با بدرون باغ فردوس نخواهد نهاد مگر به لطف خداوند ؟ .

نَفْحُ الْهَدْيَةِ

حضرت محمد (ص) فرمود: بلی . هیچکس را
توان دخول به بهشت نیست جز با لطف خدا .
پرسیدند: یا رسول الله . شما چطور؟ آیا شما نیز
با به بهشت نخواهید نهاد جز به لطف ایزد؟
پیغمبر (ص) دست بر سر مبارك نهاده و سه بار فرمود:
من نیز دخول نخواهم کرد مگر اینکه لطف و
شفقت خداوند شامل حالم شود .

در باب نیکوکاری

□ ۲۵۲- هر آنکس که مؤمنی را در این جهان از غم رهااند،
در جهان دیگر خداوند بدانسان مددکارش خواهد
بود و آنکس که حاجتمندی را مدد نماید. خداوند
مددکار او در این دنیا و آخرت خواهد بود .
□ ۲۵۳- در اعمال نیک مصر باشید .

در باب قلب

□ ۲۵۴- در جسم انسان تکه گوشتی هست که هر گاه به صلاح

سخنانهان محمد (ص)

رود سرتاسر جسم صحت یابد و هرگاه رو به فساد
نهد تمامی بدن فاسد شود و آن همان قلب است.
□ ۲۵۵- حضرت محمد (ص) فرمود: ای ویسه، آیا آمده‌ای
تا بررسی که نیکی چیست و بدی چه میباشد؟
ویسه عرض کرد: آری بهمین نیت آمده‌ام.
پیغمبر انگشتان خود را بهم قفل کرد و برسینه ویسه
زد. بعبارت دیگر، بجانب قلب او اشارت نمود و گفت:
این پرسش را از قلب خویشتن بنما. و این عمل را
سه بار تکرار کرد و افزود:
خوبی چیزی است که قلب تو از آن استحکام و آرامش
یابد و بدی چیزیست که ترا بشک اندازد. ولود دیگران
تبرئهات نمایند.

در باب بهشت و دوزخ

□ ۲۵۶- دوزخ در لذائد مستور شده و بهشت در رنج و مذلت.
□ ۲۵۷- پای به بهشت نهادم و دیدم که بر ستونهای آن سه سطر.
با طلا نوشته‌اند که سطر اول چنین بود: لا اله الا الله

زُهَجُ الْهَدَايَةِ

محمد رسول الله .

و سطر دوم چنین بود : آنچه را که از پیش فرستادیم یافتیم و آنچه را که مصرف کردیم از آن سود بردیم و آنچه را بر حال گذاشتیم از دست دادیم . سطر سوم چنین بود : امتی گناهکار است و خدائی بخشنده .

□ ۲۵۸- بهشت زیر پای مادران است .

□ ۲۵۹- آنکه در قلب خود بقدر يك دانه خردل ایمان داشته باشد، به دوزخ نخواهد رفت و آنکه در دل يك ذره غرور و نخوت باندازه يك دانه خردل داشته باشد به بهشت پای نخواهد نهاد .

□ ۲۶۰- بهشت نزدیکتر بشماست از آنچه تصور کنید و دوزخ نیز بهمچنین .

□ ۲۶۱- با مردم مدارا کنید و خشونت بخرج مدهید. آنانرا شاد سازید نه اندوهگین . با (اهل کتاب) زیادی برخورد خواهید کرد که از شما خواهند پرسید کلید بهشت چیست ؟ بدیشان پاسخ دهید که کلید بهشت

سخنات محمد (ص)

همانا شهادت به حقیقت خداوند و اعمال نیک است.

□ ۲۶۲- مردم از رسول اکرم (ص) پرسیدند : آیا گفتن کلمه

لا اله الا الله کلید بهشت بشمار میرود یا خیر و

آنحضرت فرمود :

آری اما کلیدی است که نگهداری لازم دارد و چنانچه

با کلیدی بدین مشخصات بیایید درهای بهشت بروی

شما باز خواهند شد و گرنه هیچ.

□ ۲۶۳- بین بنده و بهشت هفت عقبه باشد که سهلترین آنها

مرگ است و صعبتتر از همه توقف در پیشگاه ایزد

باشد آنزمان که مظلومان دامن ظالمان را بگیرند.

□ ۲۶۴- بهشت برای آنکس نیست که با هر لطفی در حق

دیگران، ایشان را تحقیر و ملامت مینماید .

□ ۲۶۵- آنانکه توان دخول بمکان خرسندی (بهشت) را دارند

سه کسانند :

نخست - سلطانی عادل که نسبت به رعایا نیکی و

عدالت روا دارد .

دوم - شخصی مهربان است با قلبی پرمدارا نسبت

بَهجِ الْهَدْيَةِ

بدیگران .

و سوم - شخص معصوم و با تقوی .

□ ۲۶۶- مردی بحضور پیغمبر (ص) رفته و فرزند خود را نیز

با خود برد .

رسول اکرم (ص) پرسید: این پسر را دوست داری؟

و آن مرد جواب داد: یا رسول الله. خداوند ترا دوست

بدارد بدانسان که من این طفل را دوست میدارم .

مدتی بعد رسول اکرم پسرک را همراه پدر ندید و

پرسید: بر سر فرزند آنمرد چه آمده؟

عرض کردند: یا رسول الله، او مرده .

پیغمبر (ص) به آنمرد فرمود: ترا پسند نمی آید که

اینک دروازه بهشت را نخواهی یافت بلکه فرزند

خود را بانتظار خویش خواهی دید که به بهشت برود؟

مرد دیگری پرسید: یا رسول الله، آیا این خبر خوش

صرفاً بهر این شخص است یا بهر تمامی ما؟

پیغمبر (ص) فرمود: بهر جملگی است .

□ ۲۶۷- پرسیدند بهشت چیست؟

سنخانیان محمد (ص)

پیغمبر (ص) فرمود: جائیست که دیده ندیده و گوش نشنیده و هیچ بفکر بشر خطور نکرده.

□ ۲۶۸- جهنم را به شهوات پوشانیده اند و بهشت را به مکروهات .

در باب مهمان نوازی

□ ۲۶۹- آنکس که بخدای یکتا اعتقاد داشته باشد و به حیات آخرت ، باید که مهمان خود را گرامی بدارد .

□ ۲۷۰- هر آنکس که بخداوند و آخرت اعتقاد داشته باشد باید میهمان خود را ارجمند بدارد و هر کس بخداوند و آخرت اعتقاد داشته باشد نباید همسایه خود را بیازارد و مسلمان باید که کلام نیکو ابراز دارد و یا که ساکت بماند .

□ ۲۷۱- بر میهمان روا نباشد که آنقدر اقامت نماید تا میزبان را بتنگ آورد .

□ ۲۷۲- مشایعت میهمان تا دم در نیکوست.

بَهجِ الْهَدَايَةِ

در باب خضوع و خشوع

- ۲۷۳- فروتنی و ادب را اعمال دینداری گویند .
- ۲۷۴- خداوند بمن امر فرمود تا فروتن باشم و افتاده نه مغرور و اینکه هیچکس نباید دیگری را بیازارد .
- ۲۷۵- يك قبیله باید که از گزافه گوئی در باب اجداد خود خودداری نماید. چنانچه لاف بزنند در نظر خداوند منفور خواهند بود. منفورتر از سوسك سیاهی که در زباله‌ها میلولد. و زنهار خداوند غرور و نخوت را از شما بازستانده و هیچ انسانی وجود ندارد مگر که عادل و مؤمن باشد و یا يك گنه‌کار.
- تمامی ابناء بشر فرزندان آدم هستند و او نیز از خاك بود .
- ۲۷۶- هر آنکس محض رضای خدا بهر آدمیان فروتن و متواضع باشد، خداوند اجر نیکویش دهد.

در باب اسلام

- ۲۷۷- سفیان گفت: در باب اسلام مرا آگاه کن تا در این باره

سُخْنَانِ مُحَمَّدٍ

از دیگران پرسش ننمایم .

پیغمبر فرمود : یا سفیان، بگو «به خداوند اعتقاد دارم»
آنگاه فرامین خدا را اطاعت کن و از آنچه تحریم
شده حذر نما .

□ ۲۷۸-اسلام در يك وضع مغشوش آغاز شد و با سرعت
به آنچه که در آغاز بود باز خواهد گشت . پس شاد
باشید ای کسانی که پایدار هستید .

□ ۲۷۹-دین من بسان ابرهائی است که باران بسیار می بارند.
برخی از این دانه‌های باران برخاک پاک و پر حاصل
می افتند و سبزه تازه می روینند . بعضی در گودالها
و کوهها میریزند و بشر را بکار می آیند . مقداری بر
شوره زارها می ریزند که از آنها عایدی حاصل نمیشود.
پس دو قطره نخست بسان کسانی هستند که با دین
و آئین خدا آشنائی داشته و دیگران را رهبری کنند
و آخری چون کسی است که خدا را نشناخته و راه
راست را در نیابد .

□ ۲۸۰-بر امت من زمانی بگذرد که فقرا فراوان شوند و فقیهان

زَهجُ الْهَدَايَةِ

کم کردند و علم از بین رود و هرج و مرج افزایش یابد آنگاه پس از آن زمان ، زمانی آید که مردانی از امت من قرآن بخوانند بدانسان که از گلویشان بالا نرود و بعد زمانی فرارسد که مشرک به خدا با مؤمن مجادله نماید و حرفهائی چون او بزند .

□ ۲۸۱- بزرگترین دشمنان خداوند کسانی هستند که اسلام آورده اما عمل به دنائت می کنند و بی سبب خون بشر می ریزند .

□ ۲۸۲- حرمت مال مسلمان چون حرمت خون اوست .

□ ۲۸۳- پرسیدند : اسلام چیست ؟ پیغمبر (ص) فرمود :

پرهیزکاری و اطاعت از خدا .

پرسیدند : برترین فضیلت ایمان چیست ؟

فرمود : مهربانی .

پرسیدند : برترین چشم پوشی ها کدام است ؟

فرمود : آنچه که خداوند حرام کرده است .

□ ۲۸۴- یکی پرسید : اسلام چیست ؟

پیغمبر (ص) فرمود : پاکی کلام و احسان .

سُجَّتَانِ مُحَمَّدٍ

- ۲۸۵- هر طفلی با تمایل بجانب مذهب دنیا میآید و این والدین میباشند که او را يك يهودی ، يك مسیحی و یا يك مجوسی می نمایند .
- ۲۸۶- هیچ میدانید که چه چیز اسلام را تضعیف کند ؟ خطاهای دانایان و منازعات ریاکاران و فرامین پیشوایانی که گمراه باشند .
- ۲۸۷- مردم بسان معادن طلا و نقره با هم تفاوت دارند . آنان که در جهالت خوب هستند ، چون علم دین را فراگرفتند بهر اسلام نکومی باشند .

در باب عطوفت

- ۲۸۸- شاد کردن قلب خستگان و رفع حاجت درماندگان ، خود اجر نیکوئی دارد. در وقت حاجت فکر عمل بسان طوفانی به مغز هجوم میآورد و بار از دوش ما برمیدارد .
- ۲۸۹- آنکه از همنوعان خود در وقت نیاز دستگیری نماید ، و آنکه افتادگان را یاری کند ، خداوند در روز آخرت

بَهجِ الْهَدَايَةِ

وی را عوض دهد .

□ ۲۹۰- کدام عمل نکوتر است ؟ شاد کردن دل انسان ، اطعام گرسنگان ، یاری درماندگان ، کاهش اندوه افتادگان و مرتفع ساختن خطاهای آسیب دیدگان .

□ ۲۹۱- چه کس بهر خدا محبوب تر است ؟ آنکس که برترین نیکی ها را به مخلوقات او کرده باشد .

□ ۲۹۲- خداوند بندگان خود را دوست دارد و آنکس نزد خدا عزیزتر است که به ممنوع خود نیکی کند .

□ ۲۹۳- هر کس با مخلوقات خداوند مهربان باشد، خداوند در حق او مهربانی کند .

پس به انسان روی زمین مهربانی کنید خواه خوب باشد و خواه بد . و مهربانی به بدان مانع شدن آنان از بدی است و بدینسان در بهشت با ایشان به نیکی رفتار شود .

□ ۲۹۴- آنکه با مخلوقات ایزد رفتار نیکو نداشته باشد و بهر فرزندان خود نیز ، خداوند در حق او مهربانی ننماید .

سُخْنَانِ مُحَمَّدٍ

□ ۲۹۵- مهربانی نشانه ایمان است و آنکه مهربانی ندارد، فاقد ایمان است .

در باب قرآن

□ ۲۹۶- قرآن کریم بر این پنج اصل آمده است ، چیزهای حلال ، چیزهای حرام ، افکار مثبت و پاك . اسرار و امثال ، پس آنچه را که حلال نامیده شده انجام دهید و از آنچه که بعنوان حرام منع شده ، حذر نمائید. خیالات و افکار پاك را اطاعت کنید، به اسرار ایمان آورید و از امثال پند گیرید .

□ ۲۹۷- مجادله در باب قرآن کفر است .

□ ۲۹۸- هیچ پنداشته‌اید که خداوند هیچ چیز جز آنچه را در قرآن آمده حرام ننموده ؟

سوگند به خدا که من همه چیز را بدانسان که در قرآن آمده منع کرده‌ام و خدا بر شما روا نساخته که پا به خانه‌های اهل کتاب (یعنی یهودیها ، نصارا و غیره .) گذارید بدون کسب اجازت از آنها یا زنان

زُجَّجِ الْهُدَىٰ

آنان و یا ایشان را مورد آزار قرار دهید یا بی اجازه
آنان از میوه درختانشان بخورید.

□ ۲۹۹- در هر يك از آیات قرآن ، معنای ظاهری و باطنی
هست .

□ ۳۰۰- دو چیز را میان شما گذاشتم که یکی قرآن و دیگری
عترت من است و این دو از هم جدا نشوند تا روز
قیامت .

□ ۳۰۱- دیگر پیامبران خداوند معجزاتی آوردند و معجزه
من قرآن است که الی الابد باقی خواهد ماند .

□ ۳۰۲- پیغمبر فرمود : یا معز ، به چه طرزى در حکومت
یمن توفیق حاصل خواهی کرد ؟
عرض کرد : بفرمان قرآن .

پیغمبر فرمود: هرگاه در قرآن راهنمائیهای نیافتی
چطور ؟

گفت : آنگاه بر حسب گفتار و حکم پیغمبر خدا
رفتار خواهم کرد .

فرمود : و هرگاه نتوانستی ؟

سُخْنَانِ مُحَمَّدٍ

گفت: در آن صورت مشورت و قضاوت بکار خواهم برد.
□ ۳۰۳- بهترین شما کسی است که قرآن را فرا گیرد و تعلیم دهد.

در باب کار و کوشش

□ ۳۰۴- بام تا شام عبادت کنید و خدا را حمد و ثنا گوئید
و روز را به کار خود اختصاص دهید .

□ ۳۰۵- آنکه نه بهر خود کار کرده و نه برای دیگران، اجری
از خدا دریافت نخواهد کرد .

□ ۳۰۶- آنکه معاش شرافتمندانه دارد محبوب خداست .

□ ۳۰۷- خداوند آنکس را مورد مرحمت قرار میدهد که از
دسترنج خود روزی گذراند نه با تکدی .

□ ۳۰۸- آنکه برای معیشت خانواده اش ، طالب دنیا و

مکنت‌های آن باشد به نحوی حلال ، با چهره‌ای

روشن بسان قرص ماه شب چهارده به خدا روی

می‌آورد .

□ ۳۰۹- مزد کارگر را پیش از آنکه عرق او خشک شود

بپردازد .

نَفْحُ الْهُدَايَةِ

در باب علم

- ۳۱۰- هرگز نمیرد آنکه عمر به آموختن دهد .
- ۳۱۱- آنکه دانایان را حرمت کند بمن حرمت کرده .
- ۳۱۲- از رسول اکرم (ص) پرسیدند: برترین عیب آدمی چیست ؟ فرمود :
از من در باب عیب نپرسید بلکه محسنات را جو یا شوید. و این سخن را سه بار تکرار فرمود و افزود:
بدانید که بدترین انسانها شخص بد آموخته‌ای است و شخص دانا و نیک آموخته بهترین است .
- ۳۱۳- بدانید که خداوند علم را از بندگانش نستاند. بلکه با گرفتن دانایان این علم را می‌ستاند .
پس هرگاه هیچ دانا و عالمی باقی نماند، جاهل در صدر مجلس جای گیرد و کارگزاران تسلیم تصمیم او میگردند و حکم بدون علم و دانائی صادر نماید.
خبطها کند و دیگران را بورطه خطاکشانند .
- ۳۱۴- میان عالم و عابد هفتاد درجه باشد .
- ۳۱۵- ساعتی اندیشه به از شصت سال عبادت است .

سُخَنَانِ مَحَلِّ

- ۳۱۶- دانشمندی که از علم او سودی عاید شود به از هزار عابد است .
- ۳۱۷- حکمت اشترگم شده ایمان است پس هر جا یافتیدش گریبانش را بگیرید .
- ۳۱۸- در طلب علم تا به گوشه‌های عالم نیز راه رو .
- ۳۱۹- از گهواره تا گور دانش بجوئید .
- ۳۲۰- دانشی که عایدی از آن حاصل نگردد، بسان گنجی است که از آن احسانی در راه خدا نشود .
- ۳۲۱- هیچ میدانید که دین را آفت چه باشد؟ خطاهای دانایان آفت دینند و منازعات بیدینان و فرامین پیشوایان که ره گم کرده‌اند .
- ۳۲۲- صرف وقت بیشتر در طلب دانش به از صرف وقت بیشتر در نماز است زیرا که علم حامی دین و پرهیزکاری باشد . آموختن علم ساعتی در شب به از نیایش تمام شب است .
- ۳۲۳- هر آنکس طلب دانش کرده به مقصود رسد و دو پاداش خواهد گرفت ، یکی پاداش طلب دانش و

نَهْجُ الْمُهْدِيَّةِ

دیگری خود دانش ، پس حتی اگر هم این دانش کسب نشود، بهر او يك پاداش وجود خواهد داشت.

□ ۳۲۴- هرگاه روزی بر من بگذرد که دانشی نیاموزم بدانسان که به ایزد تعالی نزدیکم سازد طلوع آفتاب آن روز بر من حرام باد.

□ ۳۲۵- هرگاه کسی برای احیای علم دین ، در حال مطالعه جان سپارد ، تنها يك درجه کم مرتبه تر از پیغمبران خواهد بود .

□ ۳۲۶- شیطان را پیروزی بر هزار نمازخوان جاهل سهلتر از غلبه بر يك شخص دانا است .

□ ۳۲۷- طلب علم برای مسلمان يك امر الهی است و اتلاف دانش بهر آنان که استحقاق آنرا ندارند ، بسان آویختن مروارید، جواهر و طلا بر گردن خوك است.

□ ۳۲۸- آنکه راه دانش پیش گیرد ، خداوند راهی بسوی بهشت بهرش گشاید و بدانید که برتری مرد دانا بر نمازخوان جاهل چون نور ماه تمام ، بر جمله ستارگان است .

سخنان مجلی

- ۳۲۹- آنکه خویشتن شناسد ، خدا برا شناسد .
- ۳۳۰- بدانید که نیک ترین بندگان خداوند پیشوایان دانا و عادل هستند . و بدترین آنها پیشوایان بد و جاهل .
- ۳۳۱- گوش کردن بسخنان دانا و اندک اندک تعلیم علم بدیگران به از فرائض دینی است .
- ۳۳۲- مرکب قلم يك دانشمند مقدستر از خون يك شهید است .
- ۳۳۳- آنکه خانه در طلب دانش ترك نماید ، راه بسوی خدا پیماید .
- ۳۳۴- دانشی که از آن سود نبرند بسان گنجی است که از آن خرج نکنند .
- ۳۳۵- ساعتی اندیشه بر کار خالق به از هفتاد سال عبادت است .
- ۳۳۶- خداوند در زیر سریر گنجها نهفته دارد که کلید آنها زبان شعر است .
- ۳۳۷- طلب دانش بر هر مسلمانی اعم از مرد یا زن واجب است .
- ۳۳۸- طلب علم کنید ، زیرا که علم صاحب خود را قادر

بَفْحُ الْهَدَايَةِ

به تشخیص خوب از بد می‌نماید و راه بهشت را هموار می‌سازد و دوست ما در صحرا و مونس ما در تنهایی . رفیق ما در بی‌یاری و راهنمای ما بسوی خوشبختی می‌باشد ، نگهدار ما در فلاکت، زینت ما بین دوستان و سلاح ما در برابر دشمنان بشمار می‌رود .

□ ۳۳۹- طالب علم طالب رحمت است . طالب علم رکن اسلام و پاداش او با پیامبران است .

□ ۳۴۰- انسان با داشتن علم به اوج خوشبختی می‌رسد و بمقامی شایسته ، همدم سلاطین جهان شده و بکمال سعادت در آخرت نائل می‌گردد .

□ ۳۴۱- آنگاه که عالم و عابد برصراط جمع شوند، به عابد گفته میشود که به بهشت دخول کند و با عبادت نعمت برد و به عالم گفته شود که اینجا توقف کن و بهر هر آنکس که خواهی شفاعت نماچه هر که را شفاعت کنی ، آن شفاعت قبول افتد و عالم در مقام انبیاء بایستد .

سِخْنَاتِ مَجَلِسِ

- ۳۴۲- ساعتی طلب کردن علم بهتر از نمازگزاری يك شب است و روزی طلب علم کردن به از سه ماه روزه- داری است .
- ۳۴۳- طلب علم نزد خدا برتر از نماز و روزه و حج و جهاد در راه خدای عزوجل است .
- ۳۴۴- خویشان را بشناسید .
- ۳۴۵- آفت دانش فراموشی است و اتلاف دانش سپردن آن به نااهل .
- ۳۴۶- دانا کیست ؟ آنکه آنچه را میداند بکار میبرد .

در باب رشد انسان

- ۳۴۷- فرزند آدم رشد کرد و با او دو چیز دیگر رشد کردند . عشق به ثروت و عشق بحیات طولانی .
- ۳۴۸- پرسیدند . بهترین شخص کیست ؟ پیغمبر (ص) فرمود : آنکس به از همه باشد که عمرش طولانی و اعمالش نیکو باشند .
- پرسیدند : پس بدترین کیست ؟ .

زَهجُ الْهَدَايَةِ

فرمود : آنکه عمرش طولانی و اعمالش بد باشند

در باب ازدواج

□ ۳۴۹- ازدواج بهر تمامی کسانی که توانائی داشته باشند واجبت .

□ ۳۵۰- يك زن را به چهار شرط به همسری میگزینند :
اولا بعلت ثروتش . ثانيا بمناسبت نجابت شجره اش .
ثالثا بر حسب حسن و جمالش و رابعا بدلیل عفت و تقوایش .

پس در پی همسری باشید که صاحب تقوی باشد و هرگاه جز این بخواهید دست به کثافت آلوده اید .

در باب دنائت

□ ۳۵۱- مایل هستید تابدترین شخص را از بین شما مشخص کنم ؟ او آنست که به تنهایی غذا خورده، بردگان را تازیانه زند و احسان و کرم ننماید .

سینان مجلی

در باب بدبیاری

- ۳۵۲- هر آنچه بدبیاری بر شما روی آورد ، کفاره عملی است که انجام داده اید .
- ۳۵۳- هیچ بدبیاری و فلاکت عارض خادم خدای نگردد چه جزئی و چه عظیم مگر بدلیل گناهی که مرتکب شده و اغلب اینها را نیز خداوند عفو می کند.

در باب حجب و عفت

- ۳۵۴- حیای واقعی سرچشمه نجابت است .
- ۳۵۵- حیا و نجابت دو شعبه از ایمان باشند .
- ۳۵۶- حلم و فروتنی دو شعبه از ایمان باشند و سخن گزاف گفتن و مبالغه کردن دو شاخه از بی دینی .
- ۳۵۷- هرگونه حجب و فروتنی نکو باشد .
- ۳۵۸- حیا و ایمان قرین یکدیگر هستند .

در باب احتکار

- ۳۵۹- احتکار در اسلام حرام است .

تَفْهِيمُ الْهُدَايَةِ

- ۳۶۰- محترک گناهکار و متجاوز باشد .
- ۳۶۱- آنان که غله بشهر میآورند تا به نرخى ارزان بفروشند، سود بسیار ایشان را عاید گردد و آنکه غله انبار کند تا به نرخى گران بفروشد ملعون باشد .

در باب مادران

- ۳۶۲- بهشت زیر پای مادران است .
- ۳۶۳- یکی گفت : یا رسول الله ، من گناهی عظیم مرتکب شده‌ام و آیا راهی بهر توبه و تلافی وجود دارد؟ . پیغمبر فرمود : آیا تو مادر داری ؟ .
سائل گفت : خیر .
حضرت محمد (ص) فرمود : خاله داری ؟
گفت : آری دارم .
پیغمبر فرمود : پس برو بدو نیکی کن که گناه تو بخشوده گردد .
- ۳۶۴- من و زنی که رنگ سیما و گونه‌هایش در زیر نور خورشید از فرط کار کردن سیاه شود در جهان دیگر

سَخْنَانِ مُحَمَّدٍ (ص)

چون دو انگشتانم بهم نزدیک خواهیم بود و او
بیوه‌ای خواهد بود که رنگ گونه هایش در تلاش
معاش بهر خانواده‌اش سیه شده باشد .

در باب مقام پیغمبر (ص)

□ ۳۶۵- من يك بشر چون شما هستم و هرگاه دستوری بشما
میدهم که از وحی الهی باشد، آنرا بپذیرید و چون
فرمانی از پیش خود بشما دهم، آنگاه يك انسان هستم .

□ ۳۶۶- هیچيك از سخنان مرا بدیگران مگوئید مگر آنها را
که به اطمینان میدانید .

□ ۳۶۷- سخنان من نقض کلام خدا نمی نمایند، بلکه کلام خدا
نقض سخنان من می کند .

□ ۳۶۸- عایشه گفت: گروهی از یهودیان خواستند تا بحضور
حضرت محمد (ص) باریابند و گفتند: مرگ بر تو
(السام)* و من در قبال این ناسزا بدیشان گفتم: السام

* یهودیان را عادت بر این بود که در وقت سلام کردن به مسلمین ،
زبان خود را برگردانده و برایشان آرزوی مرگ میکردند یعنی بجای
آنکه بگویند السلام، میگفتند، السام یعنی (مرگ).

بَفْحُ الْهَدَايَةِ

و نفرین بر خود شما باد. و آنگاه حضرت محمد (ص) فرمود: ای عایشه، متین باش و ادب را رعایت کن و بخشونت سخن مگو.

گفتم: مگر نشنیدید که شما چه گفتند؟

فرمود: آری. من همیشه میگویم: علیکم (بر شما).

□ ۳۶۹- من مبعوث شدم تا مکارم اخلاق را به کمال رسانم.

بدانید که قلب من مملو از مهر و اندوه بهرامتم است

و هر روز صدها بار از خداوند بهر آنان طلب بخشایش

میکنم.

□ ۳۷۰- زید نوکر پیغمبر گفت: ده سال حضرت محمد (ص)

را خدمت کردم و هیچگاه بمن نگفت: (تو) و هیچگاه

کلامی به تلخی بمن نگفت و نشنیدم که بگوید چرا

این چنین کردی و چرا آنچنان نکردی.

در باب عطوفت رسول اکرم (ص)

□ ۳۷۱- روزی حضرت محمد (ص) در جیرانه بین محتاجان

گوشت تقسیم میکرد، زنی بدو نزدیک شد و آن

سنجانات محمد (ص)

حضرت عباى خود بر زمين گسترده تا آن زن بنشيند.
چون مردم اين احترام را نسبت بان زنديدند ،
پرسيدند : اين زن كيست ؟
پاسخ داده شد كه اين دايه پيغمبر است .

□ ۳۷۲- هرگاه كسى را نقاهتى حاصل ميشد ، پيغمبر (ص)
دست بر بدن بيمار كشيده و مي فرمود :
اى خداى بزرگ ، اين درد را بستان و سلامتى عطا
فرما . زيرا كه توئى بخشنده سلامتى و از توست
سلامتى و از لطف تست كه مرضا بهبود ميبابند .

در باب رسالت پيغمبر (ص)

□ ۳۷۳- قيس بن سهل گفت : به حيره آمدم و اهل آنجا را
در حال ستايش رئيس خود ديدم . گفتم تنها رسول خدا
سزاوار پرستش است . آنگاه نزد رسول اكرم (ص)
رفته و گفتم :

اهل حيره را ديدم كه رئيس قبيله خود همى پرستيدند
حال آنكه شما سزاوار پرستش هستيد .

تَهَجُّجُ الْهَدْيَةِ

پس پیغمبر بمن گفت: بگو بینم: آیا اگر از جوار
مزار من بگذری آنرا پرستش خواهی کرد؟
گفتم: خیر.

فرمود: پس مرا پرستش مکن.

□ ۳۷۲- هرگاه آنچه را من میدانستم شما نیز میدانستید خنده
کم کرده و گریه بسیار مینمودید.

□ ۳۷۵- از خدا خواستم که حساب امت من بر من واگذارد
تا پیش امت‌های دیگر خجل نگردند پس خدای
عزوجل بمن وحی کرد یا محمد، نه، من خود
حسابشان را می‌رسم و هرگاه گناهی از آنها سرزده
باشد از تو پوشیده بدارم که پیش تو رسوا نگردند.

□ ۳۷۶- رسول اکرم (ص) در وسط جمعی از پیروان ایستاده
بود که اشتری پیش آمده وزیر پای آنحضرت بسجده
درآمد.

صحابه گفتند: یا رسول الله، حیوانات و درختان
ترا ستایش می‌کنند. پس بر ماست که ترا پرستش
نمائیم.

سَنَخَنَانِ مُحَمَّدٍ

پیغمبر (ص) فرمود: خدا را پرستش کنید و برادر خود را حرمت نمائید که من باشم .

□ ۳۸۷- چون قاصدهای بنی امیر نزد حضرت محمد (ص)

رفته و گفتند: تو سرور ما هستی .

فرمود: خداوند سرور شماست .

گفتند: تو برترین و رفیع‌ترین مرتبه‌ها را داری .

و چون پیغمبر این بشنید فرمود:

این بگوئید یا کمتر از آن لکن از حدود منطقی

ستایش تجاوز نمائید .

□ ۳۷۸- حضرت محمد (ص) بر حصیری خفته بود و چون

بیدار شد، آثار بسیار برجسم مبارکش بدید، کسی

گفت: یا رسول‌الله، هرگاه امر میکردی، بستری

نرم بهر تو میگستردم .

پیغمبر فرمود: مرآبادنیا چه کاریست؟ بسان سوار کاری

هستم که زیر درختی آسوده و بعد میرود .

□ ۳۷۹- به نور رسیده و در نور زیست می‌کنم .*

* منظور از نور علم خداست در قبال ظلمت جهل و بت پرستی . م

بُحْرُ الْمَدَائِنِ

□ ۳۸۰- به پیغمبر (ص) گفتند. یا رسول الله، کفار را نفرین کن.
پیغمبر فرمود: من بهر این کار نیامده‌ام و رسالت
من بهر رحم و شفقت و خیر انسان است.

در باب نمازهای پیغمبر (ص)

□ ۳۸۱- رسول اکرم (ص) همواره پس از ادای نماز میفرمود:
خدایا. از درگاه تو التماس میکنم که ایمان مرا
راسختر کنی، و بسوی راه راست مرا رهنمون‌تر
شوی، و مرا یاری کنی تا از تو سپاسگزار باشم و
از هر جهت ترا ستایش کنم. التماس میکنم که قلبی
بی‌آلایش بمن عطا کنی که بصوب کژی نگراید و
زبانی حقیقت‌گو خواهانم. تمنای کنم که مرا بسوی
هر آنچه نیک و پاک است رهنمون شوی و از تمامی
آنچه که ناپاک است، مبرایم داری. التماس می‌کنم
گناهان مرا ببخشائی زیرا که از تمامی آنها
آگاهی.

□ ۳۸۲- چون رسول خدا پای بمسجدی می‌نهاد، میفرمود:

سُخْتَانِ مُحَمَّدٍ (ص)

خداوندا، از گناهان من درگذر و درهای محبت
خویش بر من بگشای، و در وقت خروج نیز همین
جمله را تکرار میکرد.

□ ۳۸۳- خداوندا، عشق خود بر من عطا کن، بگذار تا تمامی
آنان را که دوستت دارند دوست بدارم. بگذار تا
کارهایی انجام دهم که مهر تو جلب شود، محبت
خود را بهر من عزیزتر از جانم، خانواده‌ام و
ثروتم کن.

□ ۳۸۴- خداوندا، پیش تو راز دل فاش می‌کنم و ضعف
خویشتن و بیهودگی تلاشهای خود را آشکار می‌سازم.
در چشم مردم بی‌اهمیت هستم، ای بخشنده رحیم.
خدای ضعیفا توئی سرور من. ترکم مکن، مرا
طعمه بیگانگان و دشمنانم مکن. هرگاه ناراضی
نباشی، من در امان خواهم بود. در نور جمالت
مکان می‌جویم، نوری که تمامی ظلمت‌ها را پراکنده
میسازد و آرامش به اینجا و آخرت می‌بخشد.
هرگونه که ترا پسند می‌آید، مشکلاتم دفع کن هیچ

زَهجُ الْمَدَائِرِ

قدرتی ، هیچ نیروئی جز در تو وجود ندارد . *

در باب همسایگی

□ ۳۸۵- بهترین شخص در نظر خداوند کسی است که بین

دوستانش بهتر باشد و بهترین همسایه‌ها نزد خدا

بهترین شخص در همسایگی خویشان است .

□ ۳۸۶- مؤمن نیست آنکه همسایه از شرش در امان نباشد.

□ ۳۸۷- مسلمانی که با مردم در آمیخته و با آلام آنها همدردی

نماید ، به از شخصی است که با آنان در نیامیخته

و همدردی کند .

□ ۳۸۸- بهترین مسلمان کسی باشد که مسلمانان از دست و

زبان‌ش در امان باشند .

□ ۳۸۹- اگر خالق خود را دوست دارید ، نخست هموعان

خود را دوست بدارید .

* حضرت محمد (ص) این دعا را در لحظه اضطراب و ناراحتی بسیار بجای آورد . بت پرستان طائف او را از شهر بیرون رانده بودند . اشرار و غلامان بدنبالش رفته ناسزایش گفته و تا شب هنگام سنگها بر او انداختند . مجروح و خون آلوده خسته و کوفته ، با نیایش در طلب آرامش بود . م

سنجنان محمد

- ۳۹۰- هر کس سیر بخشید و همسایه در جوارش گرسنه باشد و او بداند ، از من نیست .
- ۳۹۱- از جمله امت من که پای به بهشت خواهند نهاد ، کسانی هستند که به فال معتقد نبوده و چون افراد جاهل بطلم روی نمی آورند و تمامی امید و اطمینان خود را بخدا می سپارند .

در باب یتیمان

- ۳۹۲- من و کفیل یتیمان (ولو اینکه یتیم از اقوام نزدیک و یا دور او باشد یا که بیگانه) در جهان دیگر کنار هم خواهیم بود ، درست بدان دو انگشتان من که با هم مماس هستند .
- ۳۹۳- بهترین خانه مسلمان آنست که یتیمی در آن جای گرفته و بدو نیکی کنند و بدترین خانه مسلمان آنجاست که در آن بایتیمی رفتار ناهنجار و ناخوشایند میشود .

تَفْحِجُ الْهَدَايَةِ

در باب والدین

- ۳۹۴- بهشت زیر پای مادران است .
- ۳۹۵- شادی خدا در شادی پدر است. و نارضایتی خداوند در نارضایتی پدر .
- ۳۹۶- هر آنکس طالب ورود به بهشت از نیک‌ترین دروازه باشد، باید رضایت پدر و مادر خود را جلب نماید .
- ۳۹۷- شخص باید به والدین خود نیکی کند . ولو سبب آزارش فراهم کرده باشند .
- ۳۹۸- هر فرزندی که به والدین خود خوبی کرده و بامهر و محبت بر ایشان نگریسته باشد، خداوند در قبال هر نگاه ، پاداش يك زیارت قبول شده را بدو عطا فرماید .
- ۳۹۹- اطاعت پدر اطاعت از خدا باشد و سرپیچی از پدر سرپیچی از خدا است .

در باب صلح طلبی

- ۴۰۰- میخواهید که شما را از عمل بهتر از روزه و بهتر

سینچنان مجلد (ص)

از احسان و نماز آگاه نمایم؟ ایجاد صلح بین دو تن.

در باب شعر

- ۴۰۱- برخی از اشعار به دانش و هنر آمیخته‌اند .
- ۴۰۲- صادق‌ترین کلمات يك شاعر را «لبید» ابراز داشته:
« بدانید که همه چیز بیهودگی است جز خداوند » .
- ۴۰۳- خداوند زیر سر بر گنجهای بسیار دارد که کلید آنها
زبان شعر است .
- ۴۰۴- برخی از اشعار حاوی دانائی و خرد بسیارند .

دو باب تنگدستی

- ۴۰۵- تنگدستی افتخار من است .
- ۴۰۶- فقر میتواند عامل بیدینی گردد .
- ۴۰۷- خداوند مرا تهی دست نگهدار و بگذار که مسکین
بمیرم و مرا بین فقرا احیاء کن .
- ۴۰۸- ای عایشه ، فقرا را مران ولو نصف يك خرما
بدیشان دهی .

بَهَجُ الْهَدَايَةِ

- ۴۰۹- بهر رضای من رضای فقرا و محتاجان را بجوئید.
- ۴۱۰- مردی نزد پیغمبر (ص) رفته و عرض کرد: مرا مهر بشما بیش از اندازه است.
- پیغمبر فرمود: به آنچه میگوئی بیندیش، و آن مرد گفت:
- سوگند بخدا که ترا دوست میدارم، و این سخن را دو بار تکرار کرد.
- حضرت محمد (ص) فرمود: هرگاه صادق باشی، پس خود را مهبای تنگدستی کن زیرا هر آنکس مرا دوست بدارد با تهیدستی سریعتر بمن نزدیک خواهد شد. سریعتر از سیلابی که بدریا رسد.

در باب نماز و دعا

- ۴۱۱- نماز پایه دین است.
- ۴۱۲- نمازی که از قلب برنخیزد مورد قبول خدا نیست.
- ۴۱۳- آنکه را نماز منع از شرارت ننماید، جز دوری از خدا عایدی نمی‌برد.

سِتِّجَانِ مُحَمَّدٍ

□ ۴۱۴- بلاشك سه دعا مستجاب شوند : دعای مظلوم ،

دعای مرد مسافر ودعای پدر درحق فرزند .

□ ۴۱۵- يك دعای نهانی برابر با هفتاد دعای علنی است .

□ ۴۱۶- دعائی که بین اذان و اقامه کنند رد نشود .

□ ۴۱۷- دعا سلاح مؤمن است .

□ ۴۱۸- دو رکعت نماز با مسواك به از هفتاد رکعت بدون

مسواك است .

□ ۴۱۹- دو رکعت نماز از خدا با خیر به از هزار رکعت

نماز از خدا بیخبر است .

□ ۴۲۰- کلید بهشت نماز است و کلید نماز وضو .

□ ۴۲۱- نماز خود را ایستاده بجا آورید . لیک هرگاه توان

آن ندارید ، نشسته وگرنه خفته به پهلو .

□ ۴۲۲- سه چیز هست که هر که داشته باشد روزی که سایه‌ای

جز سایه خدا نباشد، خداوند او را در سایه عرش

پناه دهد ، وضو گرفتن بزحمت، راه مسجد سپردن

در ظلمت و اطعام گرسنگان .

زُجُجِ الْهَدَايَةِ

در باب غرور

□ ۴۲۳- مغرور و آنکس که بخشونت سخن گوید پای به بهشت نخواهد نهاد .

□ ۴۲۴- آنکه باندازه يك دانه خردل ایمان در دل داشته باشد ، به دوزخ نخواهد رفت و آنکه باندازه يك دانه خردل نخوت در دل داشته باشد به بهشت وارد نخواهد شد .

□ ۴۲۵- بهترین عبادتها آنستکه پنهان تر باشد .

□ ۴۲۶- حضرت محمد (ص) فرمود: به بهشت نخواهد رفت

آنکس که ذره ای غرور در دل داشته باشد .

مردی در جمع گفت : ولی گاهی انسان مثلاً از داشتن لباس تازه و کفش نو مغرور میشود .

پیغمبر فرمود : خداوند خود زیبایی است و از زیبا خرسند میشود . لکن غرور مرد را خوار میکند .

در باب ترقی

□ ۴۲۷- همه کس بر حسب اخلاق و کردارش پیشرفت میکند.

سِنَجَانِ مُحَمَّدٍ

- ۴۲۸- کردار شخص بدو پاداش و جزای عمل می بخشد.
- ۴۲۹- در درون آدمی دو نیرو وجود دارد . یکی او را سوی راه راست و نیکبها رهنمون میگردد و دیگری که انسان را بطرف شرارت و بدی میکشاند . لکن آنکه خواهان یاری خداوند در فائق آمدن بر شرارتها باشد ، از این مدد برخوردار میگردد .
- ۴۳۰- بهترین عمل نیک در نظر خداوند آنستکه دائماً ، ولو به حدی کم ادامه یابد .

در باب پیشگوئیاها

- ۴۳۱- بدانید در عصری هستید که هرگاه عשרی از آنچه را که دستور داده شده مورد غفلت قرار دهید ، محکوم به فنا خواهید شد ، بعد از این زمانی دگر خواهد آمد و آنکس که يك عشر آنچه را که فرموده شده بکار برد پاداش خواهد گرفت .
- ۴۳۲- در آخر زمان مردم دروغگو خواهند شد و آنچهان حکایتی خواهند گفت که نه خود و نه اجداد شما

بَهجِ الْهَدْيَةِ

نشینده‌اند . پس از آنها حذر کنید تا گمراهتان
نسازند و به ستیزه و منازعه دچارتان نمایند .

□ ۴۳۳- نزدیک شده زمانیکه هیچ از اسلام باقی نخواهد
ماند جز اسم آن و از قرآن مجید نماند جز ظاهر
آن و مساجد مسلمین از دانش و پرستش بری خواهند
شد و خردمندان بدترین افراد در زیر سقف آسمان
بشمار خواهند رفت و ستیز و منازعه از آنان بوجود
خواهد آمد و بر خودشان باز خواهد گشت .

□ ۴۳۴- ای پیروان محمد ، سوگند بخدا ، هرگاه شما نیز
چون من از آینده خبر می‌داشتید . خنده کم کرده
و گریه بسیار مینمودید .

□ ۴۳۵- بدانید از جمله چیزهایی که بعد از ترك این دنیا موجب
ناراحتی من در مورد امت من خواهند شد ، اینها
هستند: که زیباییها و محسنات دنیا شما را خوش آیند.
مردی از آن میان گفت: یا رسول الله آیا نیکی بدی
بار می‌آورد؟

پیغمبر (ص) فرمود: نیکی بدی بار نمی‌آورد. مرا

سنجانات مجلی

نیت اینستکه هر گاه ممکنت فزون‌ی یابد برکت محسوب
شود و هیچ زیانی بار نیاید مگر از خست و اسراف.
بسان بهار که هیچ نمی‌رویاند جز آنچه نیک است،
ولی چه بسا که زیان و ویرانی ببار آورد .

در باب جزا

□ ۴۳۶- خداوند هیچکس را از دنیا نگیرد مگر آنکس که
خواهان بخشایش باشد و با فرسودگی و نزاری تن
و مضیقه قوت ، بار هرگونه گناهی را که بردوش
او باشد می‌ستاند . (بدین معنا که با رنج بردن در
این دنیا ، از مکافات در دنیای دیگر بری میشود) .
□ ۴۳۷- در حقیقت پاداش نیز بحد فلاکت عظیم است .
هر قدر که افتادگان مفلوک‌تر باشند ، پاداش آنان
کاملتر و عظیم‌تر خواهد بود و فی الواقع ، خداوند
مهر خود را با فلاکت در آمیخته ، پس آنکس که
با فلاکت هدف مهر و محبت ایزد قرار گرفته باشد،
لطف الهی از آن او خواهد بود .

زَهجِ الْهَدَايَةِ

در باب پاکی

- ۴۳۸- آنان که قلب رحیم ، پاک و صادق داشته باشند بیایغ عدن پای خواهند نهاد .
- ۴۳۹- مذهب یعنی موعظه و پند، که آن نیز مستلزم پاکی است .

در باب منطق

- ۴۴۰- خداوند هیچ چیز به از منطق نیافریده و یا هیچ چیز را کاملتر و زیباتر از منطق نساخته . فوایدی را که خداوند بخشیده ، برحسب آن بوجود آمده‌اند و فهم و ادراک از وجود آنست و خشم خداوند با عدم توجه بدان برانگیخته میشود .

در باب اقوام

- ۴۴۱- بهترین شما در محضر الهی و خلقت او ، کسانی هستند که در خانواده‌های خود بهترین باشند و من بهترین خانواده خود هستم .

سِخْنَاتِ مَجَلِّسِ

هرگاه دوستانتان رخت از جهان بر بستند ، عیوب آنان آشکار نسازید .

□ ۴۴۲- آنکس نیک‌ترین مسلمان باشد که کردارش را خانواده‌اش به پسندد .

□ ۴۴۳- لطف خدا شامل حال خانواده‌ای نمی‌گردد که در آن کسی ترك اقوام خود کرده باشد .

□ ۴۴۴- آنکس که به خویشان خود آن کند که آنان بدو کرده‌اند ، وظیفه خویشاوندی بنحو احسن انجام نداده . آنکس کامل است که به خویشان خود نیکی کند زمانی که آنان بدو نیکی نکرده‌اند .

□ ۴۴۵- کسی از پیغمبر (ص) پرسید : یا رسول‌الله . من گناهی بزرگ مرتکب شده‌ام چسان باید توبه کنم تا بخشوده شوم ؟

پیغمبر (ص) فرمود : مادر داری ؟
گفت : خیر .

رسول اکرم (ص) فرمود : خاله داری ؟
آنمرد گفت : آری دارم .

بُحْثُ الْهَدَايَةِ

- پیغمبر فرمود: بدو نیکی کن تا گناه تو بخشوده شود.
- ۴۴۶- وظیفه يك برادر كوچك به برادر بزرگ چون وظیفه فرزند به پدر است .
- ۴۴۷- احسان و اکرام به بینوایان پاداش يك احسان را دارد اما کرم به اقوام مستوجب دو پاداش است . یکی اجر احسان و دیگری اجر یاری خویشان .
- ۴۴۸- نخستین احسان شخص باید به خانواده خویش باشد اگر فقیر باشند .

در باب توبه

- ۴۴۹- کسی که از صداقت توبه کند مانند کسی است که هیچ گناهی مرتکب نگشته باشد .

در باب حرمت و تکریم

- ۴۵۰- روزی حضرت محمد (ص) به همراهان فرمود : خدا را تکریم و ستایش کنید . گفتند : یا رسول الله . ما خدا را ستایش می کنیم و حمد و

سخنانهان مجله (ص)

سپاس ایزد باد که این عطیه را بر ما ارزانی داشته .
آنگاه پیغمبر (ص) فرمود: چنین نیست، هر آنکس
که خدایرا بدانگونه که شایسته است ستایش نماید،
باید که مواظب باشد تا بردیگران فخر نفرشد و
یا نسبت به خدا و بندگانش غرور و نخوت بروز
نهدد . باید مواظب هر آن چیزی باشد که ناروا
است و باید دهان خود را از اکل چیزهای حرام
بازدارد و قلب خود را از کسب آنچه که منع شده.
و باید مرگ و پوسیدگی استخوانها را همواره در
فکر داشته باشد . و هر آنکس که طالب اجر آتی
باشد باید از لذائذ مادی چشم پوشد. پس هر آنکس
که اجرا نماید این نکات را حرمت خدایرا بجای
آورده و این وظیفه اوست .

در باب مکنت

□ ۲۵۱- ثروت در و فورمال دنیانیست بلکه در رضای خاطر

است .

بَهْجِ الْهَدَايَةِ

□ ۴۵۲- برای آنکس که بار ثروت بر دوش دارد ، صعود از راه پرنشیب و فرازی که به بهشت منتهی میشود دشوار است .

□ ۴۵۳- هر کس که طالب دنیا و مکنت آن بطرزی حلال باشد تا از تکدی خویشتن‌داری کند و تامین معیشت خانواده‌اش نماید و به همسایه‌ها سخاوت کند با بشره‌ای گلگون و چهره‌ای رخشان چون ماه شب چهارده به حضور خداوند خواهد رفت .

□ ۴۵۴- مال کس به‌جمله مردم نرسد پس باید با اخلاق نیکو با ایشان مدارا کرد .

□ ۴۵۵- ثروت چنانچه نیک بکار برده شود، برکت می‌باشد و توان آن هست که با تلاشی حلال و با طرقی شرافتمندانه به ازدیاد آن پردازند.

□ ۴۵۶- در مال غیر از زکوة حقی هم وجود دارد .

در باب شایستگی و زینبندگی

□ ۴۵۷- مردی بدوی در مسجد ایستاده و آن مکان مقدس را

سَجْنَانِ مَحْمَدٍ

آلوده کرد . چون او را بگرفتند ، حضرت محمد (ص) فرمود : او را رها کنید و مشکی آب بر آن نقطه بریزید زیرا شما بهر تسلی خلق شده اید نه بهر خلق مشقت .

اصحاب ، مرد بدوی را رها کردند . سپس پیغمبر (ص) آنمرد را فراخواند و فرمود : مسجد بهر این کار یا چنین آلودگیها ساخته نشده . مسجد تنها بهر ذکر خدا ، ادای نماز و قرائت قرآن است .

در باب از خود گذشتگی

□ ۴۵۸- حضرت محمد (ص) از اصحاب پرسید: عقیده شما در باره ارزش کسی که می خورده ، زنا میکند و می دزدد چیست ؟ و جزای عمل او چه باید باشد ؟ عرض کردند : خدا و رسول خدا نیکوتر دانند . فرمود : اینها گناهان بزرگی هستند و مکافات آنها بسی سخت میباشد . (این سؤال پیش از نزول آیاتی از قرآن که این چیزها را منع کرده ، انجام شد) .

بَهجِ الْهَدَايَةِ

در باب خدمتکاران

□ ۴۵۹- به آن عده از خدمتکاران که رضای شما را فراهم میکنند ، از هر آنچه خود میخوردید ، بدیشان نیز بدهید و چون خویشتن بدانها پوشاک دهید . لیک آنان که شما را راضی نمی نمایند ، از ایشان جدا شوید و بندگان خدا را میزارید .

□ ۴۶۰- آنکه بهزیردستان ستم روادارد روی فردوس نخواهد دید . اصحاب عرض کردند :

پارسول الله . مگر بما نفرمودید که بین پیروان شما غلامان و یتیمان فراوانی خواهند بود ؟

فرمود : آری . پس نسبت بدیشان چون فرزندان خود مهربان باشید و از آنچه میخورید بدیشان دهید تا بخورند . غلامانی که نماز میخوانند برادران شما هستند .

□ ۴۶۱- زید ، خادم پیغمبر گفت : ده سال پیغمبر را خدمت کردم و هیچگاه بمن تندی نکرد و کلامی خشن بر زبان نراند و نگفت چرا این چنین می کنی و چرا

سخنانهان محمد

آنچنان نکردی ؟

در باب بیماران

□ ۴۶۲- هرگاه مسلمانی پیش از ظهر بعبادت بیماری رود ، هفتاد هزار ملائکه تا شب هنگام او را برکت خواهند داد و هر آنکس در وقت بعد از ظهر بعبادت بیمار رود هفتاد هزار ملائکه تا طلوع فجر او را برکت خواهند داد .

□ ۴۶۳- گرسنگان را اطعام کنید و بیماران را عیادت . اسیران را آزاد سازید اگر به بیعدالتی اسیر شده باشند . هر که راستم دیده است یاری کنید چه مسلمان باشد چه نامسلمان .

□ ۴۶۴- هرگاه خداوند بنده‌ای را دوست بدارد مبتلایش سازد تا تضرع او استماع کند .

□ ۴۶۵- هر که بیماری را عیادت کند به رحمت فرورود و چون کنار بیمار جلوس نماید رحمتش فزونی گیرد و کمال عیادت مریض نهادن دست بر چهره یا دست

بَهْجِ الْهَدَايَةِ

اوست و جويا شدن از حالش و کمال درود گفتن
شما بين خودتان دست دادن باشد .

□ ۴۶۶- هر کس بعبادت شخص بیماری برود ، فرشته‌ای از
آسمان ندا درمیدهد: درجهان آسوده باش و بشادی
زی و در بهشت مسکن گزین .

□ ۴۶۷- هر کس که بیماری را عبادت نماید ، هماره وارد
دریائی از برکات شده و در آن غوطه میخورد تا
بیاساید .

□ ۴۶۸- هرگاه بعبادت بیماری میرويد، تسلی خاطرش دهید
و بگوئيد: نکوتر خواهی شد و عمر طولانی خواهی
داشت. زیرا هر چند این سخن مانع از تقدیر نخواهد
شد ، او را آرامش خواهد بخشید .

□ ۴۶۹- خداوند در روز رستاخیز خواهد گفت: ای فرزندان
آدم ، بیمار بودم و بعبادتتم نیامدید و فرزندان آدم
خواهند گفت: پروردگارا، چسان ما راتوان عبادت
تو بود؟ زیرا که تو سرور عالم هستی و از بیماری
و نقاقت بری .

سخنانه محمد

و خداوند خواهد فرمود: ای بنی آدم فلان شخص بیمار بود و بعبادتش نرفتید .
و خواهد گفت : ای فرزندان آدم ، از شما غذا خواستم ، لیک طردم کردید .
و فرزندان آدم خواهند گفت : ای روزی دهنده ، چسان ما را توان اطعام تو بود . توئی که جهانی را اطعام می کنی و بری از گرسنگی و اکل غذا هستی؟
و خداوند خواهد فرمود : فلان را که از شما نان خواست طرد کردید .

در باب سکوت

- ۴۷۰- سکوت بیشتر و نیت نیک، دو عمل برارنده است.
- ۴۷۱- صبر مایه خشنودی است .

در باب گناه

- ۴۷۲- کسی را توان آن هست تا در آب رود بی آنکه پای خود ترکند ؟

زُهَجُ الْهَدْيَةِ

اصحاب عرض کردند : خیر .
پیغمبر (ص) فرمود : چنین است وضع عالمیان ،
آنان بری از گناه نیستند .
□ ۴۷۳- بعضی از گناهان را نه نماز و نه روزه و نه حج و
نه عمره آنرا پاک نمی کنند و تنها مضمیقه معاش آنرا
از بین برد .

در باب حقیقت

□ ۴۷۴- آنکه در وقت سخن گفتن ، سخن به دروغ گوید ،
از من نیست همچنین آنکس که عهد بندد و عهد شکنی
نماید و باز آنکس که امانتی بدو سپارند و خیانت
در امانت کند .
□ ۴۷۵- هیچکس بمعنای وسیع کلام صادق نیست مگر
آنکس که در کلام ، در کردار و در افکار صادق باشد .
□ ۴۷۶- همواره کوشا باشید تا تقوی و حقیقت پیشه کنید .
□ ۴۷۷- حقیقت گو برازنده نباشد که مردم را نفرین کند .
□ ۴۷۸- حقیقت را شعار خود کنید و از ریا و دروغ پرهیزید .

سینچان مجلی

□ ۴۷۹- آنچه را که حق است بگوئید هر چند که ممکن است تلخ باشد و مردم را خوش نیاید .

در باب ادراك

□ ۴۸۰- آنچه که مورد قبول خداست، صورت خمس و ذکوة ت ، بلکه احسانهایی است که با فهم و ادراك و روح کرم ببخشایند .

□ ۴۸۱- در حقیقت شخص هم فرائض دینی بجا میآورد ، روزه میگیرد، احسان میکند، عمل حج بجا میآورد و تمامی کارهای نیک را انجام میدهد اما اجری نخواهد گرفت جز در مورد احسانهایی که با ادراك انجام داده باشد .

در باب رباخواری

□ ۴۸۲- رباخوار و ربا دهنده ، و کاتب اوراق و شهود معامله در گناه یکسان میباشند و خداوند آنها را لعنت کند .

□ ۴۸۳- هر يك درهم ربا که انسان دانسته میگیرد در نظر خالق

زُهَجُ الْهَدَايَةِ

بدتر از سی و شش زنا باشد .

در باب بیوه زنان

□ ۴۸۴- تأمین معاش بیوه زنان و فقرا بسان احسان در راه خدا است. چون نماز تمام شب است و چون روزه-گیری دائمی .

□ ۴۸۵- من و زنی که رنگ و گونه‌هایش از فرط کار و زحمت در زیر آفتاب سیه شده باشند در جهان دیگر چون دو انگشتان یک دست بهم نزدیک خواهیم بود و او بیوه زنی خواهد بود خوش منظر که رنگ گونه‌هایش برای تأمین معیشت خانواده‌اش سیاه شده باشد .

در باب همسران

□ ۴۸۶- همسران خود را به مهربانی پند دهید .

□ ۴۸۷- بر سه‌مان روا نیست که از همسر خود متنفر باشد و هرگاه او را از اخلاقی ناپسند در همسرش بدآید،

سنخانات محمد

باید که با اخلاق دیگرش که خوشایند است شاد شود.
 □ ۴۸۸- آیا همسر خود را چون يك برده تنبیه می کنید؟
 این کاریست که نباید انجام دهید .

□ ۴۸۹- من (معاویة بن حیده) گفتم: یا رسول الله ، مرا وظیفه
 نسبت به زوجه ام چیست ؟
 و آنحضرت فرمود : از آنچه خود خوری او نیز
 بخورد و آنچه تو پوشی او نیز بپوشد . سیلی بر
 چهره اش مزن و تحقیرش مکن و با رنجش و خشم
 از او جدا مشو .

□ ۴۹۰- با همسر خویش مدارا کن و هرگاه صاحب حسنی
 باشد ، پند تو بپذیرد و از گزاف گفتن پرهیزد و
 هیچگاه همسر نجیب خود را چون برده تنبیه نکنید.
 □ ۴۹۲- آنکس مسلمان واقعی است که نیتش نکوتر و پاکتر
 باشد و بهترین شما کسانی هستند که با همسر خود
 نیک مدارا کنند .

□ ۴۹۳- زن با تقوی بهترین گنج مرد است .

زَهجُ الْهَدَايَةِ

در باب زنان

- ۴۹۴- زنان ، نیمه مشابه مردان هستند .
- ۴۹۵- جهان و تمامی آنچه در آن است با ارزش میباشند
لیک با ارزش ترین چیز در دنیا زنی با تقوی است.
- ۴۹۶- بهترین زنان آنان هستند که نجیب و با تقوی میباشند
نسبت به اطفال مهربان و به اموال شوهر دلسوز .
- ۴۹۷- هرگاه زنی پنج نماز را بخواند و ماه رمضان را
روزه بگیرد و عقیف باشد و نسبت به شوهر نافرمانی
نکند ، باو بگوئید نا از هر دری که مایل است
به بهشت پای نهد .
- ۴۹۸- زنان بسیار نزدیک خانواده من گرد آمده و از
شوهران خود گله می کنند و مردانی که با زنان
خود رفتار نیک نمی نمایند، آنکه زنی را گمراه میسازد
از قافله من نیست .
- ۴۹۹- اسما دختر یزید گفت : ما کولات بسیار بهر حضرت
محمد (ص) برده شد و آنحضرت تمامی این اغذیه
را در مقابل ما زنان نهاد و فرمود : تناول کنید .

سنجنان محمد (ص)

ليك با وجود گرسنگی گفتیم : میلی به غذا نداریم
و گرسنه نیستیم .

پیغمبر فرمود: ای زنها گرسنگی را به دروغ نیامیزید.

□ ۵۰۰- نیکی به نسوان چون پرده‌ای خواهد بود که شخص
را از آتش دوزخ ایمن کند .

□ ۵۰۱- هر آنکس که سه دختر یا سه خواهر داشته باشد و
نسبت به ایشان مهربان باشد تا پا به سن گذارند ،
سهم او را خداوند در بهشت خواهد داد .

□ ۵۰۲- هر کس را دختری باشد و زنده بگورش نکند* یا
آزارش ندهد و یا فرزندان ذکور را بدو ترجیح
ندهد خداوند به بهشتش برد .

□ ۵۰۳- میخواهید نيك‌ترین فضائل را بشمارم ؟ خوش رفتاری
نسبت به دخترتان ، زمانی که شوهر طلاقش داده
و بشماروی آورده .

□ ۵۰۴- عفت زینت زنان است .

* اشاره به کشتن نوزادان دختر است که حضرت محمد آنرا منع
فرمود . م .

بَهْجِ الْهَدَايَةِ

□ ۵۰۵- خداوند از خوش رفتاری شما با زنان خرسند می‌گردد زیرا که آنان مادر شما، دختر شما و خاله‌های شما هستند.

□ ۵۰۶- حج، جهاد ضعیفان، جهاد زن، حسن شوهرداری اوست.

□ ۵۰۷- حقوق زن مقدس است پس حقوق حقه آنان را بدیشان بسپارید.

□ ۵۰۸- مانع آمدن زنان خود به مسجد نگردید. (مانع از نماز زن خود نشوید).

□ ۵۰۹- هرگاه زن را توان آن باشد تا در اطاق خود نماز کند بهتر است تا در ایوان خویش نماز کند و هرگاه تواند در ایوان نماز خواند به از آنستکه در صحن خانه نماز کند و چون بتواند در صحن خانه نماز کند به از آنستکه در مسجد نماز کند.

در مذمت جهان

□ ۵۱۰- عشق به دنیا ریشه تمامی شرارتهاست.

سِنَخَانَ مَحَلِّ

- ۵۱۱- این جهان بهر اهل دین حکم زندان را دارد و بهر بی‌دینان چون بهشت است.
- ۵۱۲- دنیا چون جادوگری است چیره‌تر از هاروت و ماروت پس از آن بهره‌یزید .
- ۵۱۳- دنیا حرام است بر اهل آخرت و آخرت حرام است بر اهل دنیا .
- ۵۱۴- دنیا متاعی است و بهترین متاعهای آن زن صالح باشد.
- ۵۱۵- دنیا بدل شیرین و بدیده سبز است و بدانید که خداوند شمارا پس از آنان که پیش از شما رفتند آورده. پس بر اعمال خود واقف باشید و از دنیا و شرارتها بهره‌یزید.
- ۵۱۶- دنیا بهر مسلمین چون زندان و چون قحطی است و هرگاه ترکش کنند باید گفت که ترک زندان و قحطی کرده‌اند .
- ۵۱۷- دنیا زندان مؤمن است و بهشت کافر .
- ۵۱۸- در جهان چون مسافر و چون عابری گذران باشید و خود را از اهل قبور پندارید.
- ۵۱۹- ملعون است این دنیا و ملعون است آنچه در دنیا است

نهج الهدایة

جز امر بمعروف ونهی از منکر یاد کر خدا .

□ ۵۲۰- حلاوت دنیا تلخی آخرت و تلخی دنیا حلاوت آخرت

باشد .

□ ۵۲۱- دنیا را به اهل دنیا واگذارید چون هر آنکس بیش از

اندازه از دنیا بهره گیرد، بی آنکه خود بداند در هلاک

خود می کوشد .

□ ۵۲۲- از هر آنچه مستی آرد پرهیز کنید .

□ ۵۲۳- از شراب پرهیز بیاید که کلید همه بدیهاست .

□ ۵۲۴- خداوند در زمین کمتر از عقل هیچ نیافریده که آن نیز

در زمین کمتر از گوگرد احمر است .

« پایان »

فہرست مطالب

صفحہ	عنوان	صفحہ	عنوان
۳۲	درباب قناعت	۴	مقدمہ بقلم گاندی
۳۳	درباب نفس	۵	یادداشت ناشر
۳۵	درباب ادب		پہشگفتار بقلم مترجم و مستخرج
۳۷	درباب جنایت	۸	از گفتار سہروردی
۳۷	درباب بارور ساختن زمین	۱۱	سخنان حضرت محمد (ص)
۳۸	درباب مرگ و مردگان	۱۱	درباب پرہیز کاری
۴۱	درباب قرض	۱۵	درباب زنا
۴۱	درباب تأمل و تعمق	۱۶	درباب اشخاص مسن
۴۲	درباب خوشخوئی	۱۶	درباب صدقہ
۴۳	درباب طلاق	۲۰	درباب حیوانات ووظایف بشر
۴۳	درباب وظائف مؤمنین	۲۲	درباب غیبت کردن
۵۸	درباب سخنوری	۲۳	درباب وجاہت
۵۸	درباب حسد	۲۳	درباب تکدی
۵۹	درباب تجربہ	۲۴	درباب فہمی
۵۹	درباب بخشایش	۲۵	درباب احسان
۶۱	درباب ملائمت	۲۷	درباب پاکی و عفت
۶۱	درباب خداوند	۲۷	درباب مسیحیان و یہودیان
۶۴	درباب بخشایش خداوند	۲۸	درباب نظافت
۶۵	درباب عطاقت خداوند	۲۹	درباب محبت
۶۶	درباب اعمال نیک	۳۱	درباب وجدان

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۹۹	در باب فقر	۶۶	در باب قلب
۱۰۰	در باب نماز و دعا	۶۷	در باب بهشت و دوزخ
۱۰۱	در باب غرور	۷۱	در باب میهمان‌نوازی
۱۰۱	در باب پیشرفت و ترقی	۷۲	در باب تواضع
۱۰۲	در باب پیشگوئیه‌ها	۷۲	در باب اسلام
۱۰۴	در باب مجازات و مکافات	۷۵	در باب مهربانی
۱۰۵	در باب پاکی	۷۷	در باب قرآن
۱۰۵	در باب دلیل و برهان	۷۹	در باب کار و کوشش
۱۰۵	در باب منسوبین	۸۰	در باب علم
۱۰۷	در باب توبه	۸۵	در باب رشد بشر
۱۰۷	در باب ستایش	۸۶	در باب ازدواج
۱۰۸	در باب ثروت	۸۶	در باب رزالت
۱۰۹	در باب شایستگی	۸۷	در باب بدبیماری
۱۱۱	در باب بندگان	۸۷	در باب حجب و عصمت
۱۱۲	در باب بیماران	۸۸	در باب احتکار
۱۱۵	در باب سکوت	۸۸	در باب مادران
۱۱۵	در باب گناه	۸۹	در باب مقام پیغمبر
۱۱۶	در باب حقیقت	۹۰	در باب مهربانی محمد (ص)
۱۱۷	در باب فهم و ادراک	۹۱	در باب رسالت
۱۱۷	در باب رباخواری	۹۴	در باب نمازهای محمد (ص)
۱۱۷	در باب بیوه‌زنان	۹۶	در باب همسایگان
۱۱۷	در باب همسران	۹۷	در باب یتیمان
۱۲۰	در باب زنان	۹۸	در باب والدین
۱۲۲	در باب عالم	۹۸	در باب صلح و آشتی
		۹۹	در باب شعر

مآخذ اصلی تالیف :

مؤلف امیر علی	روح اسلام
« امیر علی	اخلاقیات اسلام
« سر ادوین آرنولد	مرواریدهای ایمان
« ت. و. آرنولد	تعلیمات اسلام
« لین پول	در مسجد
« سمیت بوسورت	محمد و مسلمین
« تامس برتهام	اء-راب
	تاریخ عرب
« روف	زندگی محمد
	تاریخ اسلام
	زندگی پیغمبر اسلام

در تطبیق سخنان پیغمبر (ص) کتب ذیل مرجع مترجم بوده اند :

محمد سپهر	ناسخ التواریخ
محمد باقر مجلسی	بحار الانوار
ابوالقاسم پاینده	نهج الفصاحة
محمد رئوف (چاپ هندوستان)	تاریخ اسلام
دکتر محمد حسنین هیکل	زندگانی محمد
سر ادوین رینولدز	محمد و اعراب
جرجی زیدان	تاریخ تمدن اسلام
چاپ لندن	دوره مجله شرق

۱۵۰ ریال

مرکز پخش انتشارات معراجی

شماره ثبت کتابخانه ملی ۴۶۵ - ۵۳۴۲۹

۴۰